

Družina praznuje

Področje: ETNOLOGIJA

Vrsta naloge: raziskovalna

Vita Kumer,

Tinkara Lesar

8. a

Mentorica: Nevenka Šega

2024

OŠ Martina Krpana

KAZALO

KAZALO	2
KAZALO SLIK.....	3
POVZETEK	5
UVOD	6
TEORETIČNI DEL	8
KAJ SO PRAZNIKI, ZAKAJ JIH IMAMO?	8
BOŽIČ	9
VELIKA NOČ.....	13
BINKOŠTI ALI PRAZNIK SVETEGA DUHA.....	18
MIKLAVŽEVANJE	18
PUST.....	20
PRAZNIK VSEH SVETIH	21
MARTINOVO.....	22
SVETI TRIJE KRALJI.....	23
MARIJINO VNEBOVZETJE	23
EMPIRIČNI DEL	24
1. ANKETA.....	24
2. INTERVJU.....	49
2.1. PRVI INTERVJU	49
2.2. DRUGI INTERVJU	50
3. PRAZNOVANJE V NAJINIH DRUŽINAH	52
RAZPRAVA	55
SEZNAM VIROV IN LITERATURE.....	58
PRILOGE.....	59
PRILOGA 1	59
PRILOGA 2:	61

KAZALO SLIK

Slika 1: Jaslice	10
Slika 2: Adventni venček	11
Slika 3: Božično drevo	12
Slika 4: Žegnanje velikonočnih jedi.....	16
Slika 5: Na cvetno nedeljo z butarico v roki	13
Slika 6: Velikonočni pirhi.....	15
Slika 7: Velikonočni zajtrk	17
Slika 8: Miklavževa darila	19
Slika 9: Maškare	20
Slika 10: Na dan vseh svetih obiščemo grobove bližnjih	22
Slika 11: Sveti trije kralji.....	23

ZAHVALA

Zahvaljujeva se svoji mentorici Nevenki Šega, ki naju je vodila skozi proces izdelave raziskovalne naloge, nama svetovala ter naju bodrila.

Zahvaljujeva se tudi učiteljici Maši Rožanc, ki je lektorirala najino raziskovalno nalogo, in ravnateljici Barbari Žitnik Ternovec, ki podpira mlade raziskovalce in raziskovalno delo na Osnovni šoli Martina Krpana.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva se dotaknili vprašanj o praznikih, tistih, ki so del krščanskega sveta. To temo sva si izbrali zato, ker naju je že dlje časa zanimalo, ali in kako se je spremenilo njihovo praznovanje. Ugotovili sva, da se otroci bolj veselijo daril kot samih praznikov. Prav tako sva dokazali, da je praznovanj v družinah manj, da so nekateri obredi šli v pozabo (na primer uporaba kadila v hiši), spet drugi pa se ohranjajo (pirhi, velikonočni zajtrk, postavljanje jaslic, obisk polnočnice). V našem okolju (Fužine v Ljubljani) živi veliko pripadnikov drugih veroizpovedi, zato seveda praznujejo njihove praznike. Najbolj negativno naju je presenetilo, da več kot polovica učencev ne ve, zakaj praznujemo posamezne praznike. Izjema sta velika noč in božič. Tudi praznuje jih ne veliko, največ prav omenjena dva. Ostali, ki sva jih obravnavali v nalogi, so slabo poznani in jih zato tudi ne praznujejo. Do teh rezultatov sva prišli z anketiranjem najinih vrstnikov, intervjuvanjem najinih babic in opisom praznovanj v najinih družinah.

Ključne besede: prazniki, poznavanje praznikov, praznovanja

UVOD

Midve izhajava iz krščanske družine, kjer praznujemo praznike povezane z vero. Najin najljubši praznik je božič, zato ker se družina zbere skupaj in gre na ogled jaslic, ki so nama še posebej pri srcu. Všeč nama je, da se ta praznik praznuje pozimi, ko so mesta in domovi zelo lepo praznično okrašeni. Večer pred božičem pa vedno skupaj pripravimo zelo obilno večerjo. Seveda pa z družinama praznujeva tudi druge krščanske praznike, o čemer bova pisali v nalogi.

Že nekaj časa ugotavljava, da se najini sovrstniki veselijo praznikov zaradi daril/obdarovanja, njegovega pravega pomena pa sploh ne poznajo. Prav to se nama je zdelo zelo zgrešeno in zato sva se odločili, da tematiko podrobneje raziščeva v raziskovalni nalogi.

NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE:

Najin namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, koliko najini vrstniki vedo o praznikih, na kakšne načine jih praznujejo, katere praznike praznuje in zakaj jih praznujejo.

S to nalogo sva želeli ugotoviti, kako dobro sošolci poznajo praznike, njihov pomen in namen praznovanja, predvsem pa, kako močno smo (ali pa morda tudi ne) praznike zanemarili.

RAZISKOVALNA VPRAŠANJA:

1. Kaj so prazniki?
2. Zakaj jih praznujemo?
3. Katere praznike praznujejo najini vrstniki? Kako?
4. Koliko najini vrstniki o praznikih vedo? Vedo, zakaj jih praznujemo?

HIPOTEZE:

1. Vsi praznujemo praznike iz določenih razlogov.
2. Vsak ima svojo tradicijo praznovanja praznikov.

3. Praznovanja danes se razlikujejo od praznovanj v preteklosti.
4. Učenci ne poznajo pomena praznikov.
5. Med najinimi vrstniki so priljubljeni različni prazniki, predvsem zaradi različnih verskih prepričanj.

METODE DELA:

1. Metoda dela z literaturo: za teoretični del najine raziskovalne naloge sva podatke poiskali na spletu in v knjižnici.
2. Metoda anketiranja: sestavili sva dva anketna vprašalnika, ki so ju izpolnili učenci zadnje triade naše šole. Vprašalnik je bil anonimen.
3. Metoda intervjuja: intervjuvali sva najini babici, Marjeto Lesar in Marijo Čuček.
4. Zapisali sva svojo izkušnjo praznovanja praznikov v okviru najinih družin (izkustvena metoda).

KRAJ IN ČAS IZVEDBE:

Raziskava je potekala od oktobra 2023 do februarja 2024 na Osnovni šoli Martina Krpana.

TEORETIČNI DEL

Vsi praznujemo in se veselimo praznikov, pa o njih, navadno, malo vemo. Prazniki že tisočletja napolnjujejo človeško življenje in ga hkrati razbremenjujejo.

Vsebine praznikov so včasih mnogo bolje poznali, dandanes pa so pravi pomen praznovanja zakrili nevednost, površnost, tehnologija in potrošništvo.

Pred 30 leti bi lahko odkrito zapisali, da so jim prazniki v vseh mogočih krizah pomenili še več. Za današnji svet pa je pomen raznovrstnih praznikov prava uganka, ki jo bova v tej nalogi poskušali rešiti.

V teoretičnem delu naloge želiva predstaviti predvsem tiste praznike, ki so za naju in najini družini najpomembnejši.

KAJ SO PRAZNIKI, ZAKAJ JIH IMAMO?

Praznik (tudi svetek ali festival) je dan, ko kaj praznujemo ali proslavljamo. Izvor besede je starocerkvenoslovanski, in ko raziskujemo, pridemo do praslovanskega korena por-zdr »vacuus«, kar pomeni »prazen«.¹

Raziščimo torej vsebino praznika.

Praznik in praznovanje sta imela tako včasih kot dandanes določen pomen. Nikoli v zgodovini ljudje niso praznovali brez razloga.

Razlog za praznovanje pa ni bilo zgolj veseljačenje samo po sebi oz. beg od skrbi in goli užitek, kot ga navadno razumemo danes.²

Nekoč ljudje nikoli niso naredili pomembnejšega koraka ali stvari po naključju ampak vedno v skladu z določenimi normami in pravili. Ta so slonela na predstavah, da je človek duhovno bitje in je neločljivo povezan z naravo, vesoljem in bogom/bogovi. Zavedali so se svoje majhnosti, šibkosti, hkrati pa tudi, da se z njihovo pomočjo razodeva neka božanska sila, ki jim daje moč, življenje in brez katere ne bi mogli opraviti ničesar. Prav zato so to silo častili.

¹ Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 10.

² Prav tam, str. 9.

Častili so tudi naravo, ker se ta sila po njej pretaka. Napačen odnos do narave bi lahko slabo vplival na človeka. Zato je bilo treba biti uglasen z naravo, kar je pomenilo biti uglasen s samim seboj. Zato je bilo potrebno spremljati procese v naravi, npr. letne čase in z njimi povezano življenje rastlin in živali. Za človeka je bilo torej vse živo, vse povezano med seboj. Spraševati se je moral, kako priti v stik z naravo ter z vidnimi in nevidnimi silami. A naravo in svet si je težko razlagal, saj ju ni dobro razumel. Kmalu so se pojavili posamezniki v njihovih skupnostih, ki so razumeli naravo in njene procese. To so bili posvečeni možje (le izjemoma ženske): svečeniki, duhovniki, šamani, čarovniki, vrači, idr. in v ta proces povezovanja s silami vesolja je bilo potrebno vključiti vse ljudstvo, ne samo posvečenih, kar pa se je zgodilo na praznik.³

Znanja, ki so jih imeli, so se prenašala z miti in ustnim izročilom. Mnoga so se izgubila. Da bi ji vsaj začasno spet pripeljali v zavest ljudstvu, so svečeniki vpeljali posebna obredja, ki so v njihovih družbah potekala na prosti dan – praznik. Na ta dan (24 ur ali celo več dni) so ljudje opustili vsakdanja opravila in skrbi ter vso pozornost in opravila usmerili k duhovnim problemom (V krščanskem svetu je to nedelja, ko so bila že nekoč prepovedana vsa opravila, hiša je bila prazna, počiščena, dvorišče prav tako; tudi človek je bil prazen, spraznjen, spravljen). Svečeniki so praznik »napolnili« z obredi žrtvovanja, molitvijo, plesom in petjem.

Praznik je bil torej magičen dan.⁴

Slovenski pregovor pa tudi pravi: *»Če praznike zapustiš, prazniki zapustijo tebe.«*

BOŽIČ

Božič⁵ je poleg velike noči eden najpomembnejših krščanskih praznikov. Je tudi družinski praznik, ki je med ljudmi najbolj priljubljen. Pri nas ga praznujemo 25. decembra. To je dan, ko se spominjamo rojstva Jezusa, božjega sina.

Božič izvira iz Svetega pisma, ki omenja Kristusovo rojstvo v Betlehemu.

Lukov evangelij pravi, da sta se Jožef in Marija odpravila v Betlehem v času, ko je bila Marija že visoko noseča. Ker tam nista dobila prenočišča, sta se zato zatekla v

³ Prav tam, str. 9.

⁴ Prav tam, str. 10.

⁵ Božič – pri nas beseda pomeni »malega boga«.

hlev. Tam je Marija rodila Jezusa in ga položila v jasli, ker druge postelje zanj nista imela. V ta spomin postavljajo kristjani jaslice.

Božič kristjani ne praznujejo kar iznenada, ampak se nanj pripravljajo s t. i. adventnem času in z devet dnevnico. Advent latinsko pomeni prihod, torej čas ko se verniki pripravljajo na Kristusov prihod. Pripravljajo se štiri adventne nedelje. Štiri nedelje pa pomenijo štiri obdobja zgodovine stare zaveze. Adventne nedelje

ponazarjajo štiri sveče na adventnem vencu. Ta je navadno spleten iz smrečja, na njem pa so štiri modre ali bele sveče in vijolični trakovi. Ker krščanstvo meni, da je Kristus luč sveta, prižigajo vsako adventno nedeljo po eno svečo, dokler na 4. adventno nedeljo ne zagorijo vse štiri sveče.⁶

Praznovanje božiča se začne 24. decembra, ko se verniki odpravijo k polnočnici.

Slika 1: Jaslice (Foto: g. Lesar)

⁶ Božič: https://dijaski.net/gradivo/soc_ref_bozic_01 (6.12.2023)

Sonja Malovrh je zapisala ⁷: »Na sveti večer, večer pred božičem, ko se je v zvoniku farne cerkve oglasil zvon, se je cela družina pripravila za obred kropljenja in kajenja vseh poslopij, ki so pripadala domačiji. Ko je zadišalo po kadilu, ki ga je oče v stari kuhinjski posodi pripravil iz tlečih vrbovih šib velikonočnih butaric, so se začeli otroci drenjati, kdo bo nosil križ in kropil z žegnano vodo. Naposled je oče pomočil prst v žegnano vodo, se pokrižal, za njim še otroci in ostali in začeli so z obhodom.

Slika 2: Adventni venček (Foto: g. Kumer)

Kadili in kropili so vse bivalne prostore, pa tudi hlev, svinjake, kozolec ter med hojo molili rožni venec. Ko so vse prostore obšli, so kadilo odložili pred vrati hiše, vstopili v prostor in na mizo položili skodelico z blagoslovljeno vodo in križ. Pokleknili so pred jaslice in do konca zmolili vse tri rožne vence«.

Prenašanje kadila (kadilo pomeni Kristusa), škropljenje z blagoslovljeno vodo (ponazarja Kristusov blagoslov za življenje ljudi) in prižiganje luči pomeni v krščanstvu nov čas, ki je nastopil s Kristusom.⁸

Uveljavljena je tudi devet dnevnic (v resnici traja osem dni). To je izraz za pobožnosti, s katerimi se pripravljajo na večje praznike.⁹

Manj je ohranjeno nekoč zelo priljubljeno koledovanje. Že v 13. st. je prišlo v navado, da so ljudje v božičnem času hodili v velikih sprevodih od hiše do hiše. Najprej so zapeli pesem, ki je napovedala pomen obiska, potem so vse v hiši pozdravili in jim zaželeli vesele praznike, hiša pa jih je obdarila.¹⁰

Za božič potekajo tudi maše. Prva je ob polnoči (polnočnica, ki se začne s pesmijo Sveta noč), druga v zgodnjih jutranjih urah (zorna ali pastirska maša, saj berejo

⁷ Priprave na božič: https://www.ckv.si/f/docs/Preberite_se/Priprave_na_bozic.docx (8.1.2024)

⁸ Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 45.

⁹ Prav tam, str. 45.

¹⁰ Prav tam, str. 45.

evangelij o pastirjih, ki so prišli počastit Kristusa) in tretja čez dan (dnevna ali velika maša).¹¹

Božični prazniki se zaključijo s svečnico.

Še o božičnem drevescu:

V naših krajih so jih v svojih domovih okraševale meščanske družine že pred prvo svetovno vojno.¹² Božično drevesce se navezuje na splošen kult zelenja, ki je značilen za ta čas leta.¹³

Slika 3: Božično drevo (Foto: g. Kumer)

¹¹ Prav tam, str. 46.

¹² Prav tam, str. 61.

¹³ Prav tam, str. 59.

VELIKA NOČ

Je največji in najstarejši krščanski praznik. Praznuje se prvo nedeljo po prvi pomladni polni luni.

Na veliko noč se kristjani spominjamo Kristusovega vstajenja. Po krščanskem poimenovanju je Jezus Kristus z vstajenjem odrešil svet, zato je bila tista noč res velika.

Velika noč v prvotnem pomenu besede torej označuje noč od velike sobote na veliko nedeljo, za kristjane pa je to označba za praznik Kristusovega vstajenja.¹⁴

Tako kot na božič se tudi na veliko noč kristjani pripravijo s t. i. postnim časom, ki zaznamuje čas od pepelnične srede do velike noči in traja 40 dni, od velike noči do binkošti pa govorimo o

velikonočnem času. Uvod v teden pred veliko nočjo je veliki teden in v njem je cvetna nedelja, ko v cerkvi blagoslovljajo v butare povezano pomladansko zelenje. Gre za spomin na palmove veje, ki so jih v Jeruzalemu lomili in polagali pred prihajajočim Kristusom.¹⁵

Teden pred veliko nočjo, imenovan tudi Veliki teden. Zaznamuje ga velikonočno tridnevje: veliki četrtek, veliki petek, velika sobota, velika nedelja (velika noč), veliki ponedeljek (velikonočni ponedeljek, ki je tudi dela prost dan v Sloveniji).

Slika 4: Na cvetno nedeljo z butarico v roki (Foto: g. Lesar)

¹⁴ Prav tam, str. 135.

¹⁵ Prav tam, str. 137.

VELIKONOČNO TRIDNEVJE

Velika noč obsega posebno praznovanje, ki ga imenujemo velikonočno tridnevje. Na veliki četrtek, se kristjani spominjajo zadnje večerje. Veliki petek je posvečen Jezusovi izdaji, obsodbi ter trpljenju in smrti na križu. Že v soboto, na velikonočno vigilijo in na veliko nedeljo pa kristjani praznujejo Kristusovo vstajenje, s katerim je Jezus premagal smrt. Velikonočno tridnevje predstavlja višek vsega Cerkvenega leta. Tridnevje izvira iz judovskega praznovanja »pashe«, pri katerem Judje slavijo rešitev svojih prednikov iz egiptovske sužnosti. Cerkev vidi v judovski pashi starozavezno predpodobo velikonočnega praznika, s katerim se izpostavlja moč Jezusove smrti na križu, njegovega vstajenja in odrešenja.

Velika noč je za kristjane praznik veselja in upanja, verujejo, da je Jezus s svojim vstajenjem premagal telesno in duhovno smrt ter za vse prinesel upanje, za kristjane pa tudi odpuščanje grehov in upanje na vstajenje po smrti oz. posmrtno življenje v raju. Velikonočne tradicije se v veliki meri od države do države ali celo pokrajine razlikujejo.

VELIKONOČNI ČETRTEK

Na velikonočni četrtek se kristjani pri večerni maši ne spominjamo samo zadnje večerje, ki jo je Jezus praznoval skupaj s svojimi apostoli, temveč tudi postavitve evharistije oz. svete maše (Lk 22,14-20). Pri obredu v cerkvi se v berilih spominjamo tudi dogodkov na Oljski gori (Jn 17,1-19) in v vrtu Getsemani (Lk 22,39-45), pa tudi na zapoved, naj kristjani služijo in pomagajo drug drugemu. Ker je tabernakelj po večerni maši že izpraznjen, je najsvetejše izpostavljeno na drugem kraju, po navadi pri božjem grobu. Mašni obred poteka kot običajno, lahko pa je med mašo tudi obred umivanja nog.

VELIKONOČNI PETEK

Po tradiciji je na veliki petek zapovedan strogi post. To je edini dan v katoliškem cerkvenem letu, ko duhovniki ne opravljajo celotne evharistije, ampak zgolj delitev obhajila. Sestavni del so obredi, ki so najstarejša dediščina starokrščanskega bogoslužja in pobožnosti. Obredi velikega petka pa ne predstavljajo samo žalovanja in mučeništva, temveč imata svoj poudarek tudi upanje in veselje, z mislijo na Jezusovo zmago nad smrtjo. Med obredi je

izpostavljeno razpelo, kateremu se verniki poklonijo. Po koncu obredov sledi molitvena ura (križev pot) pri božjem grobu.

VELIKONOČNA SOBOTA

Na veliko soboto duhovnik zjutraj blagoslovi (pogovorno žegna) velikonočni ogenj, ki ga ponekod verniki s posušenimi lesnimi gobami raznosijo na svoje domove, kjer z njim blagoslovijo prostore in/ali z njim zakurijo kurišča, na katerih se zatem pripravljajo jedila za velikonočni zajtrk. Na velikonočno soboto se verniki zbirajo pri božjem grobu in premišlujejo o Jezusovem trpljenju in smrti. Na ta dan duhovniki blagoslovijo jedila, ki jih verniki prinašajo k blagoslovu in so pripravljena za nedeljski velikonočni zajtrk. Tudi v Sloveniji imajo določeno krščansko simboliko suho meso,

ki simbolizira Jezusovo telo, rdeči pirhi so kaplje krvi, hren predstavlja žeblje, kruh in ostala peciva pa trnjevo krono pri Jezusovem trpljenju na križu. Kristjani se spominjajo dogodka, ko se je Jezus po svojem vstajenju prikazal apostolom in z njimi jedel. Spoznali so ga po lomljenju kruha. (Lk 24,35)

Slika 5 Velikonočni pirhi (Foto: g. Kumer in g. Lesar)

Slika 6: Žegnanje velikonočnih jedi ¹⁶

VELIKONOČNA VIGILIJA

Noč, na katero je Jezus vstal od mrtvih, za kristjane pomeni vrhunec verskega dogajanja in je najpomembnejši dogodek cerkvenega leta. Z obredom kristjani praznujejo zmago slavje luči nad temo tj. Jezusa nad grehom oz. smrtjo. Večerna maša se začne s prižigom velikonočne sveče iz žerjavice velikonočnega ognja. S plamenom velikonočne sveče si svojo svečo prižge najprej duhovnik, za njim pa tudi mašni strežniki in ostali navzoči verniki. Sledi velikonočna hvalnica, zatem pa poslušanje več beril (do sedem) iz stare zaveze, med njimi je tudi berilo o izhodu Izraelcev iz Egipta (2 Mz 12,1-50). Po zadnjem berilu iz stare zaveze ter psalmu in prošnjah duhovnik zapoje Slavo. Sledijo odlomki iz evangelija, zatem pa slovesna vstajenska Aleluja. V času od pepelnične srede do sobotne vigije se Aleluja ne poje, saj je to vzklik veselja

Duhovnik opravi blagoslov krstne vode, verniki pa obnovijo krstne obljube, sledijo litanije svetnikov. Slovesna maša se nadaljuje s prošnjami in evharistično daritvijo (glej Rimskokatoliški rimski obred svete maše). Zgodnje kristjane so nekdam krščevali na predvečer velike noči in tudi danes med velikonočno vigilijo občasno odraslim osebam podeljujejo zakramente.

¹⁶ Žegnanje velikonočnih jedi, <https://siol.net/novice/slovenija/letos-nas-caka-nekoliko-drugacen-zegen-522952> (10. 2. 2024)

VELIKONOČNA NEDELJA

Na veliko noč so v Sloveniji v navadi vstajenske procesije, na čelu katerih nosijo kip vstalega Kristusa in so lahko opravljene že v soboto, v povezavi z velikonočno vigilijo, ali pa v nedeljo pred jutranjo slovesno sveto mašo

Slika 4: Velikonočni zajtrk (Foto: g. Lesar)

Procesija se začne v cerkvi pri božjem grobu z izpostavitvijo (tokrat nezagrnjene) monštrance in s petjem slovesne Aleluje, ki jo cerkveni pevci nadaljujejo v procesiji, to je slovesnem mimohodu. Ko se procesija vrne v cerkev, sledi zahvalna pesem. Po blagoslovu z najsvetejšim duhovnik spravi monštranco v tabernakelj, zatem pa počasti (pokadi) oltar, slovesno mašno opravilo pa se nadaljuje s Slavo in glavno mašno prošnjo iz misala. Obred se nadaljuje z berili, pridigo, daritvijo ter obhajilom.

VELIKONOČNI PONEDELJEK

Kristjani se na velikonočni ponedeljek, dan po prazniku velike noči, spominjajo Jezusovega prikazanja svojim učencema na poti v Emavs. (Mr 16,12-13). V spomin na ta dogodek kristjani ta dan obiščemo svoje bližnje in se z njimi veselimo novice o Jezusovem vstajenju. Kristjani namreč verujemo v Jezusovo vstajenje tudi na osnovi pričevanja oseb, katerim se je Jezus prikazal po vstajenju in jim z očitnimi znamenji dokazal svojo obstoj. Med njimi sta bila tudi dva učenca, ki sta ga na poti v

Emavs prepoznala po lomljenju kruha in novico sporočila tudi drugim, kar opisuje tudi Sveto pismo (Lk 24,35). Velikonočni ponedeljek je po osamosvojitvi Slovenije dela prost dan. Po običajih je namenjen izletom, sprostitvi, obiskom sorodnikov in prijateljev. Razpored svetih maš je nedeljski oz. praznični.¹⁷

BINKOŠTI ALI PRAZNIK SVETEGA DUHA

Na 50. dan po veliki noči, praznujemo prihod svetega Duha, ki je simboliziran tudi z rdečo barvo v bogoslužju (za razliko od siceršnje bele barve). Sveti Duh naj bi se, po Lukovem evangeliju (Apostolska dela 2,2-13) z ognjem in viharjem spustil na zbrane apostole. Sveti Duh je zbranim apostolom dal dar govorjenja v različnih jezikih: po tem so govorili tako, da so jih lahko hkrati razumeli govorci različnih jezikov in narečij. Carigrajski koncil je že v 6. stoletju uradno priznal kot podobo Svetega Duha goloba. Tako so že od nekdaj prikazovali njegov prihod tako, da so na binkoštni praznik izpod stropa cerkve spustili goloba.¹⁸

Golob tako simbolizira duha življenja, oznanjenje, krst, svetlobo, nedolžnost, prijaznost in čistost.¹⁹

Rdeča barva označuje kri, mučeništvo, ogenj in ognjevito pričevanje, zato jo duhovniki oblečejo na binkošti in na godove mučencev.²⁰

MIKLAVŽEVANJE

Miklavževanje je stara zimska šega, ki je doma v celotnem alpskem prostoru, kjer se mladi fantje na predvečer godu sv. Nikolaja, 5. decembra, vsako leto preoblečejo v parkeljne, kjer v spremstvu sv. Miklavža rajajo po ulicah in hišah vasi. Selijo se od hiše do hiše, kjer obiskujejo otroke. Predstavljajo dobre duhove, ki s svojim ropotom preganjajo zle zimske duhove iz ljudi, hiš in celotne vasi.²¹

¹⁷ Velika noč: https://sl.wikipedia.org/wiki/Velika_no%C4%8D (22.11.2023)

¹⁸ Binkošti: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Binko%C5%A1ti> (22.11.2023)

¹⁹ Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 154.

²⁰ Binkošti: http://www.sveti-peter.si/attachments/article/77/e-Zvon_april%202019.pdf (22.11.2023)

²¹ Sveti Miklavž: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Miklav%C5%BEEvanje> (27.11.2023)

Slika 5: Miklavževa darila (Foto: g. Lesar)

Sveti Miklavž je najstarejši mož z darili. Za časa svojega življenja je bil škof, ki se je ponoči oblačil v črn plašč in opazoval kaj meščani delajo. Ko je srečal, kakšnega revnega in pobožnega človeka mu je podaril denar, saj ga je imel on veliko, ker je prihajal iz premožne družine.²²

²² Miklavževanje: <https://www.rtvsl.si/enostavno/spoznajmo-slovenijo/miklavzevanje/603833> (Dostop: 27.11.2023)

PUST

Predpustni čas je poseben čas v letu. Po mestih in trgih se vrstijo plesi in maškarade, ponekod prirejajo celo živahne pustne obhode. Danes je tako, da je šem v nekaterih krajih še nekaj, ponekod pa prav nobene več. Izročilo skušajo ohranjati šole, ki z učenci prirejajo otroške maškarade. Izjema pa so nekateri kraji, ki še trdno vztrajajo pri svoji pustni dediščini (Ptuj, Cerknica...), a so že izpostavljeni nevarnosti folklorizma. Marsikje pa ni kakih krajevnih posebnosti in se zadovoljijo z narobe oblečeno obleko, kupljenim dolgim nosom in podobnim; tudi zamenjava spolov (moški se

Slika 6: Maškare (Foto: g. Kumer in g. Lesar)

obleče v žensko in obratno) je priljubljena. Ponekod je še danes razširjeno prepričanje, da obisk šem prinaša srečo in dobro letino. Šeme nastopajo v skupini, navadno v obhodu, nič ne govorijo, venomer tečejo ali poskakujejo, plešejo, uganjajo trušč, kaj izmaknejo ter se izpostavljajo posmehu. Nenapisano pravilo je, da šemam ne smemo nič zameriti. Do vsega kar počno imajo namreč sporočeno 'pravico'. Šeme poskrbijo, da vlada ob pustu res 'narobe svet'.²³

Pust izvira že iz časa Rimljanov. V tistih časih je bil prvi novoletni mesec marec, december je bil deseti in februar dvanajsti mesec. Zadnji (februar) je dobil ime po latinskem pomenu 'februa (februorum)', kar pomeni čistilo. Bil je mesec očiščevalnih obredov, kar bi danes lahko primerjali s postnim časom po pustu. Namen teh očiščevalnih obredov je bil stopiti v novo leto (marec) psihično in fizično čist. To je nato vodilo v marčevsko veseljačenje in veselje ob dejstvu, da se je Sonce spet vzdignilo. O tem nam danes pričajo številne šege, vraže in rekla, ki sodijo k začetku

²³ Kuret, Praznično leto Slovencev, str. 12

novega leta. Človeku je že od nekdanj zelo pomemben novoletni dan, ki je odločilen za vso leto. Ta dan je potrebno predvsem proslaviti z veliko pijače in hrane, ki je še posebno mastna. Ob novem letu je treba s starim pomesti. Zato obustu vežejo brezove metle in jih naredijo toliko, da zadostujejo za vse leto. Mi smo novo leto premaknili v januar, ohranili pa smo nekdanje novoletno praznovanje, ki se nam danes kaže v pustnih norčijah.²⁴

PRAZNIK VSEH SVETIH

Je neka različica dneva spomina na mrtve. Vsi sveti je krščanski praznik, ki se v spomin na zveličane člane Cerkve v nebesih obhaja 1. novembra. Na ta dan se še posebej spominjamo naših pokojnih in vseh svetnikov.

Na praznik vseh svetnikov naj bi popravili, kar med letom v češčenju svetnikov opustimo.

Državni praznik dan mrtvih se v Sloveniji časovno skoraj pokriva s praznikom vseh svetih; vendar vsebina krščanskega praznovanja ni istovetna, kar se vidi tudi iz opisa državnega praznika. Krščanski pisatelj opisuje ta praznik takole:

»Praznik vseh svetnikov je veliki dan vere, upanja in ljubezni. To ni dan mrtvih, kot je bilo napisano na naših koledarjih do nedavna. To je dan živih, kajti Bog je zvest in trdno drži njegova obljuba: »Kdor v me veruje, bo živel, tudi če umrje!« Praznik vseh svetnikov je naš skupni praznik, praznik velike krščanske družine. Danes se, kot poje Cerkev v hvalospevu, radujemo poveličanja vseh svetih članov Cerkve in ob njihovem zgledu in priprošnji v veri potujemo obljubljeni sreči naproti.«²⁵

²⁴ Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 93.

²⁵ Vsi sveti: https://sl.wikipedia.org/wiki/Vsi_sveti (11.12.2023)

Slika 7: Na dan vseh svetih obiščemo grobove bližnjih 26

MARTINOVO

Martinovo se praznuje 11. novembra in je povezano s sv. Martinom, ki ima takrat god. Pri nas ga predstavljajo kot usmiljenega vojščaka, ki z mečem reže svoj plašč, da ga bo dal golemu revežu. Z njim je povezna legenda o goseh, ki naj bi ga izdale. Martin se je skril mednje, ko so ga iskali, da bi mu sporočili, da je bil izvoljen za škofa. Prav zato morajo vsako leto na dan njegove smrti umreti.²⁷

Znan je pregovor, da na martinovo svet' Martin nar'di iz mošta vin.« V navadi je, da se takrat pije vino in za kosilo je gos.²⁸

²⁶ Maribor24.si: <https://maribor24.si/slovenija/danes-obelevujemo-dan-mrtvih-ste-vedeli-da-je-bil-nekoc-spomladi/> (10. 2. 2024)

²⁷ Ovsec, Velika knjiga o praznikih, str. 174

²⁸ Prav tam, st. 172

SVETI TRIJE KRALJI

V ljudskem izročilu so se sveti trije kralji Gašper, Miha in Boltežar, po evangeliju pa modri iz Vzhoda, napotili v Betlehem, da bi se poklonili novorojenemu Jezusu in ga obdarovali z zlatom, kadilom in miro. Pot jim je kazala zvezda repatica. Praznik svetih treh kraljev praznujemo 6. januarja.²⁹

Slika 8: Sveti trije kralji (Foto: g. Lesar)

MARIJINO VNEBOVZETJE

Na ta dan 15. avgusta se kristjani spominjamo, da je bila Devica Marija z dušo in telesom vzeta v nebesa. Od leta 1992 dalje je Marijino vnebovzetje tudi v Sloveniji dela prost dan.

Slovenci na ta dan množično romajo na Brezje na Gorenjskem, Ptujsko goro, na Sveto goro in v Turnišče.³⁰

²⁹ Sveti trije kralji: <https://www.facebook.com/PokrajinskiMuzejCelje/videos/v-ljudskem-izro%C4%8Dilu-so-se-sveti-trije-kralji-ga%C5%A1per-melhor-in-bolte%C5%BEar-po-evang/1724122574307017/> (11.12.2023)

³⁰ Marijino vnebovzetje: https://sl.wikipedia.org/wiki/Marijino_vnebovzetje (11.12.2023)

EMPIRIČNI DEL

V tem delu naloge je zbrano in predstavljeno najino raziskovalno delo. Z njim skušava podati odgovore na vprašanja, ki sva si jih zastavili ob začetku izdelave naloge ter potrditi oziroma ovreči postavljene hipoteze.

Da bi to lahko storili, sva uporabili različna orodja oz. metode dela:

- sestavili sva dva anketna vprašalnika in ju razdelili med učence tretje triade na naši šoli;
- zapisali sva opis, kako pri nas doma praznujemo izbrane praznike;
- opravili sva intervjuja s svojimi starimi starši, da bi izvedeli, kako je njihova generacija praznovala izbrane praznike.

1. ANKETA

Namen uporabe anketnih vprašalnikov je bil preveriti, katere praznike poznajo najini vrstniki, ugotoviti, ali omenjene praznike sploh praznujejo in kako jih doma praznujejo ter ali sploh vedo, zakaj jih praznujemo, torej, ali poznajo ozadje in vsebino praznovanja.

VZOREC: Anketirali sva učence zadnje triade naše šole. Vzorec zajema 127 anketirancev.

INSTRUMENT: Anketna vprašalnika sva učencem dali v fizični obliki, reševali so ju v času razrednih ur.

METODA OBDELAVE PODATKOV: Podatki, pridobljeni z anketo, so prikazani v preglednicah in grafih.

REZULTATI

Analiza anketnega vprašalnika za učence tretje triade naše šole.

Legenda odgovorov v preglednicah:

‰: izračunani odstotki glede na število odgovorov

Št. odg.: število odgovorov

1. 1. ANKETA ŠT. 1: SPLOŠNO O PRAZNIKIH

S prvim anketnim vprašalnikom sva želeli ugotoviti:

- ali učenci vedo, zakaj imamo in praznujemo praznike,
- zakaj menijo, da je potrebno obeleževati oz. praznovati praznike,
- dobiti splošno sliko, katere praznike praznujejo pri njih doma in na kakšen način.

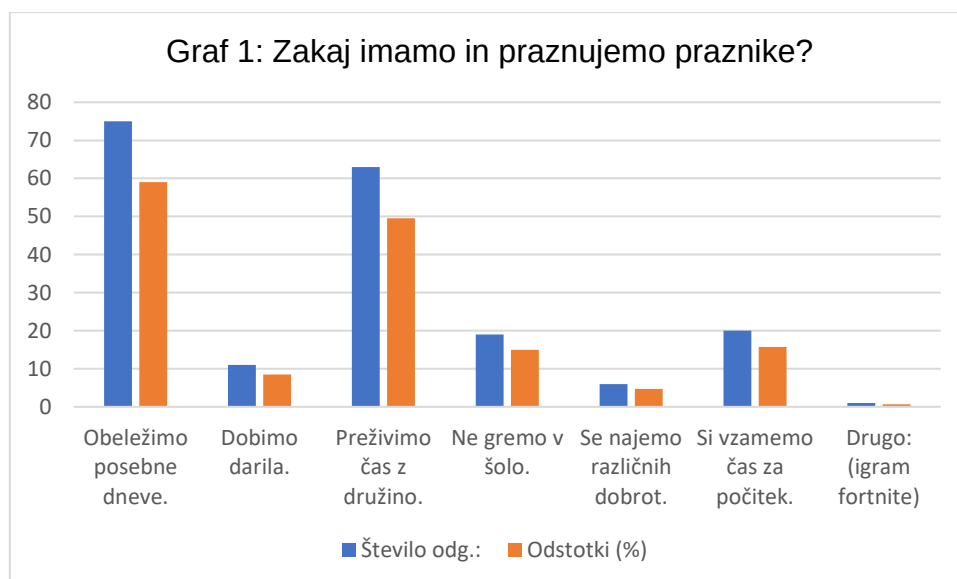
Anketo sva opravili v začetku meseca januarja.

Rezultati:

1. vprašanje: Zakaj imamo in praznujemo praznike? (možnih je več odgovorov)

Tabela 1: Odgovori na prvo vprašanje.

	Število odp.:	Odstotki (%)
Obeležimo posebne dneve.	75	59
Dobimo darila.	11	8,5
Preživimo čas z družino.	63	49,5
Ne gremo v šolo.	19	15
Se najemo različnih dobrot.	6	4,7
Si vzamemo čas za počitek.	20	15,7
Drugo: (igram fortnite)	1	0,7

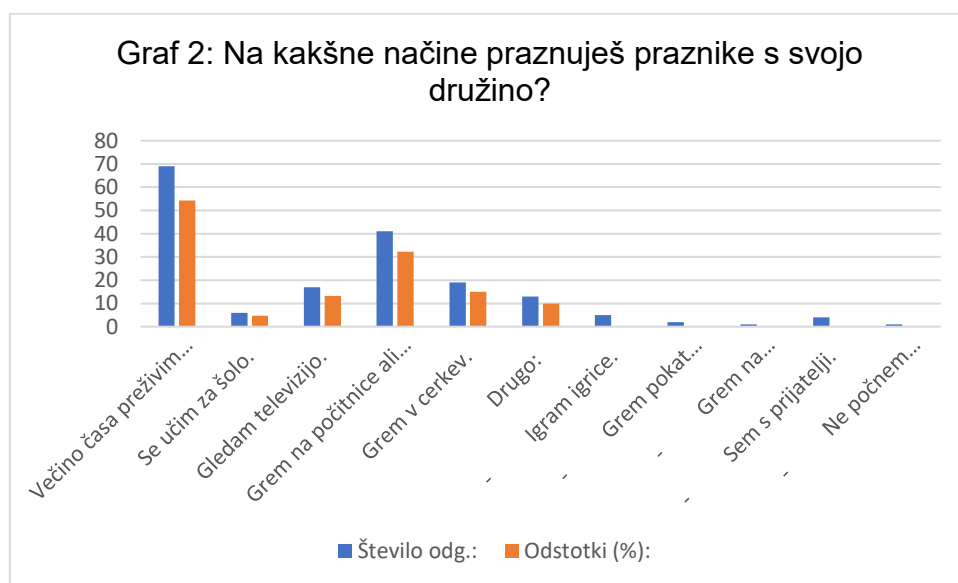

Ugotovili sva, da učenci zadnje triade naše šole menijo, da poznajo vse našete praznike, največ (skoraj 80 %) jih prepozna veliko noč in božič (v katoliškem in pravoslavnem okolju), nekoliko manj (70 %) pa pust in miklavževo.

2. vprašanje: Na kakšne načine praznuješ praznike s svojo družino? (možnih je več odgovorov)

Tabela 2: Odgovori na drugo vprašanje.

	Število odg.:	Odstotki (%):
Večino časa preživim doma z družino.	69	54,3
Se učim za šolo.	6	4,7
Gledam televizijo.	17	13,3
Grem na počitnice ali potovanje.	41	32,3
Grem v cerkev.	19	15
Drugo:	13	10
- Igram igrice.	5	
- Grem pokat petarde s prijatelji.	2	
- Grem na trening.	1	
- Sem s prijatelji.	4	
- Ne počnem ničesar.	1	

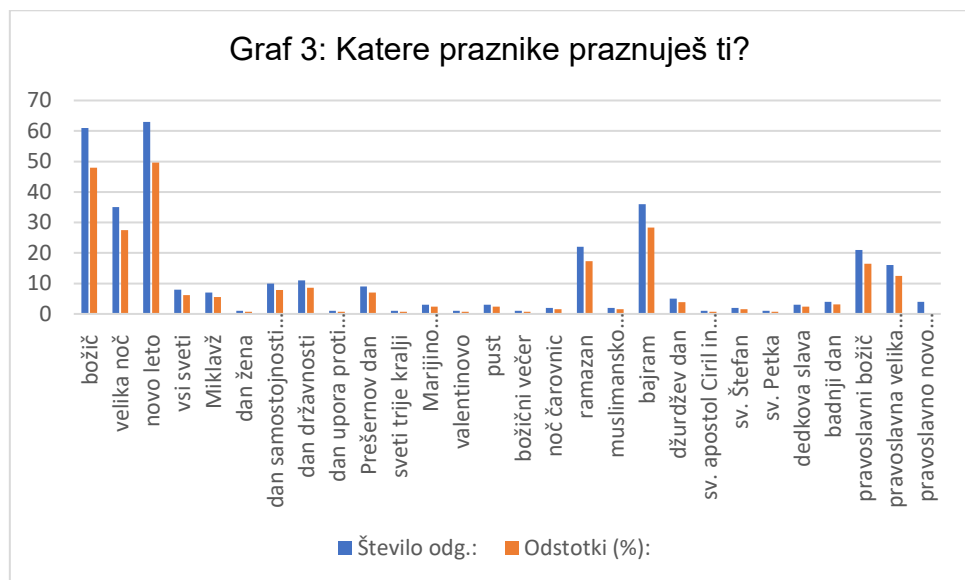
Večina učencev preživi čas med prazniki z družino (več kot polovica), nekateri gredo tudi na počitnice ali potovanja (manj kot tretjina). Sledijo jim tisti, ki gredo v cerkev, in tisti, ki med prazniki gledajo televizijo. Preostali pa igrajo igrice, pokajo petarde, so s prijatelji, imajo trening, se učijo za šolo ali pa ne počnejo ničesar.

3. vprašanje: Katere praznike praznuješ ti?

Tabela 3: Odgovori na tretje vprašanje.

	Število odg.:	Odstotki (%):
božič	61	48
velika noč	35	27,5
novo leto	63	49,6
vsi sveti	8	6,2
Miklavž	7	5,5
dan žena	1	0,7
dan samostojnosti in enotnosti	10	7,8
dan državnosti	11	8,6
dan upora proti okupatorju	1	0,7
Prešernov dan	9	7
sveti trije kralji	1	0,7
Marijino vnebovzetje	3	2,4
valentinovo	1	0,7
pust	3	2,4
božični večer	1	0,7
noč čarovnic	2	1,5
ramazan	22	17,3
muslimansko novo leto	2	1,5
bajram	36	28,3
džurdžev dan	5	3,9
sv. apostol Ciril in Metod	1	0,7
sv. Štefan	2	1,5
sv. Petka	1	0,7

dedkova slava	3	2,4
badnji dan	4	3,1
pravoslavni božič	21	16,5
pravoslavna velika noč	16	12,5
pravoslavno novo leto	4	3,1

Največ učencev praznuje novo leto in božič (skoraj polovica). Sledijo jim tisti, ki praznujejo veliko noč, bajram, ramazan, pravoslavni božič, pravoslavno veliko noč in dan državnosti. Malo učencev pa praznuje praznik vseh svetih, miklavževo, dan žena, dan samostojnosti in enotnosti, dan upora proti okupatorju, Prešernov dan, sv. tri kralje, Marijino vnebovzetje, valentinovo, pust, božični večer, noč čarovnic, muslimansko novo leto, džurdžev dan, praznik sv. Apostola Cirila in Metoda, sv. Štefana, sv. Petka, dedkovo slavo, badnji dan in pravoslavno novo leto.

V anketi so učenci pisali tudi muslimanske (izstopata bajram in ramazan s 17 in 28 %) in pravoslavne praznike (pravoslavna velika noč in božič z 12 in 16 %), saj je naša šola kulturno zelo raznolika. Obiskuje jo veliko učencev omenjenih veroizpovedi.

4. vprašanje: Zakaj je po tvojem mnenju potrebno obeleževati/praznovati praznike?

Tabela 4: Odgovori na četrto vprašanje.

	Število odg.:	Odstotki (%):
Da se podružimo z družino.	14	11
Da obeležimo posebne dneve.	14	11
Ker jih obeležuje moja družina.	2	1,5
Posebni dnevi s pomenom oziroma zgodbo.	11	8,6
Ker se je takrat nekaj pomembnega zgodilo, smo se odločili da ga praznujemo.	7	5,5
Da ne gremo v šolo.	3	2,4
Ne vem.	11	8,6
Da ga ne pozabimo.	11	8,6
Ker so to običaji, ki se prenašajo iz roda v rod.	1	0,7
Da se spočijemo.	7	5,5
Ker so to dneva prosti dnevi.	1	0,7
Da se spominjamo ljudi.	3	2,4
Ker je to zelo pomembno in je 1 x na leto.	2	1,5
Pokažemo spoštovanje do naše vere.	8	6,2
Pokažemo spoštovanje do države.	5	3,9
Ni treba.	2	1,5
Spoštovanje do predhodnikov.	4	3,1
Da vemo kaj se je kdaj zgodilo.	2	1,5
Da ohranimo tradicijo.	4	3,1
Da se veselimo.	1	0,7
Da dobimo darila.	1	0,7
Da se ne pozabi.	5	3,9
Da lahko igramo igrice.	1	0,7

Večina učencev meni, da je potrebno obeleževati/ praznovati praznike zato, da se podružijo z družino, obeležijo posebne dneve, da ga ne pozabijo, ker so to posebni dnevi s pomenom oz. z zgodbo, veliko jih pa tudi ne ve, zakaj jih sploh praznujejo (med 8 in 11 %). Zdi se jim tudi, da s tem pokažejo spoštovanje do vere in države (6 %), nekateri jih praznujejo, ker se je takrat nekaj pomembnega zgodilo, drugi da se spočijejo ter da jih ne pozabijo (manj kot 5 %). Nekateri pa so mnenja, da lahko takrat igrajo igrice, dobijo darila, se veselijo, ohranjajo tradicijo, da tako ohranjajo zavest kaj se je kdaj zgodilo, iz spoštovanja do prednikov, ker je to zelo pomembno in je enkrat na leto, da se spominjajo ljudi, ker so to dela prosti dnevi, ker so to običaji, ki se prinašajo iz roda v rod, da jim ni treba v šolo, ker jih obeležujejo naše družine. Dva pa menita, da jih ni treba obeleževati/ praznovati.

ANALIZA VPRAŠALNIKA:

Na podlagi rezultatov analize anketnega vprašalnika lahko trdimo, da je večina učencev zadnje triade na naši šoli mnenja, da imamo in praznujemo praznike, zato da obeležimo posebne dneve in preživimo čas z družino. Glede na prvo vprašanje je tudi na drugo večina učencev odgovorila, da čas med prazniki preživijo z družino, nekateri gredo tudi na počitnice ali potovanja. Največ učencev praznuje novo leto in božič. Ugotovili sva tudi, da veliko učencev praznuje praznike drugih ver (npr. pravoslavne in muslimanske), nekateri pa praznujejo praznike različnih ver. Najbolj pogost odgovor učencev je bil, da je potrebno obeleževati/ praznovati praznike, zato da se podružimo z družino, obeležimo posebne dneve, da ga ne pozabimo, ker so to posebni dnevi s pomenom oz. zgodbo, veliko jih pa tudi ne ve, zakaj bi jih sploh obeleževali.

1. 2. ANKETA ŠT. 2: KAKO DOBRO POZNAME PRAZNIKE IN KAKO JIH PRAZNUJEMO?

Z drugim anketnim vprašalnikom sva želeli ugotoviti, katere praznike poznajo najini vrstniki in katere izmed izbranih tudi praznujejo. Izbrali sva štiri praznike, ki jih tudi v okviru naše družine redno praznujemo: velika noč, božič, pust in miklavževu.

Zanimalo naju je tudi, katere zgolj poznajo. V drugem delu pa sva želeli preveriti kako jih praznujejo in kaj o njih vedo.

Ker je naša šola kulturno zelo raznolika, sva želeli izvedeti, kako na poznavanje in praznovanje posameznih praznikov vpliva veroizpoved učencev.

V zaključku pa sva preverili še poznavanje in pogostost praznovanja nekaterih, v najinem okolju sicer obeleževanih dni, za katere sva mnenja, da so tudi na splošno manj znani, (Martinovo, praznik vseh svetih, Marijino vnebovzetje, binkošti in sveti trije kralji).

VZOREC: Anketirali sva učence zadnje triade naše šole. Vzorec zajema 111 anketirancev.

INSTRUMENT: Anketna vprašalnika sva učencem dali v fizični obliki, reševali so ju v času razrednih ur.

METODA OBDELAVE PODATKOV: Podatki, pridobljeni z anketo, so prikazani v preglednicah in grafih.

REZULTATI

Analiza anketnega vprašalnika za učence tretje triade naše šole.

Legenda odgovorov v preglednicah:

%: izračunani odstotki glede na število odgovorov

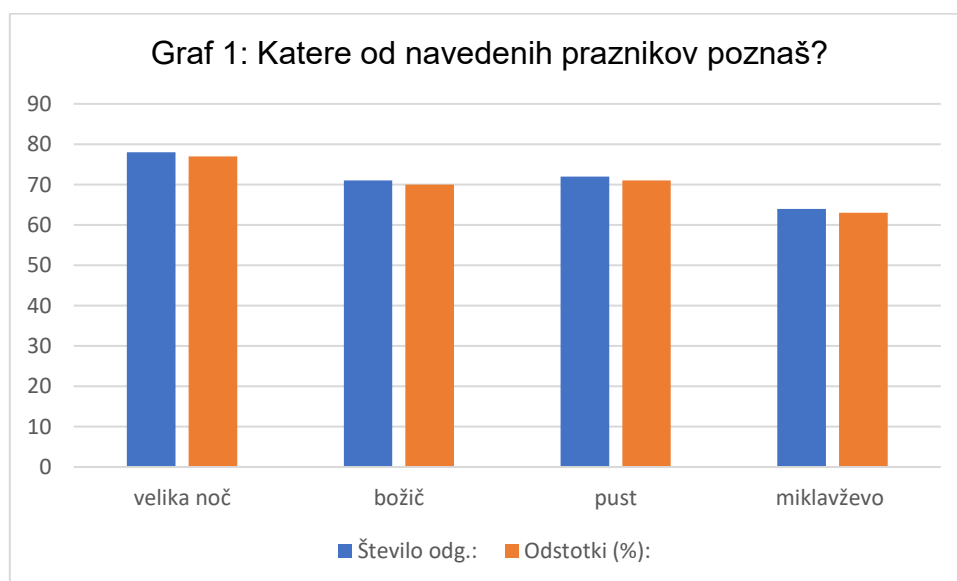
Št. odg.: število odgovorov

Rezultati:

1. vprašanje: Katere od navedenih praznikov poznaš?

Tabela 1: Odgovori na prvo vprašanje:

Praznik:	Število odg.:	Odstotki (%):
velika noč	78	77
božič	71	70
pust	72	71
miklavževo	64	63

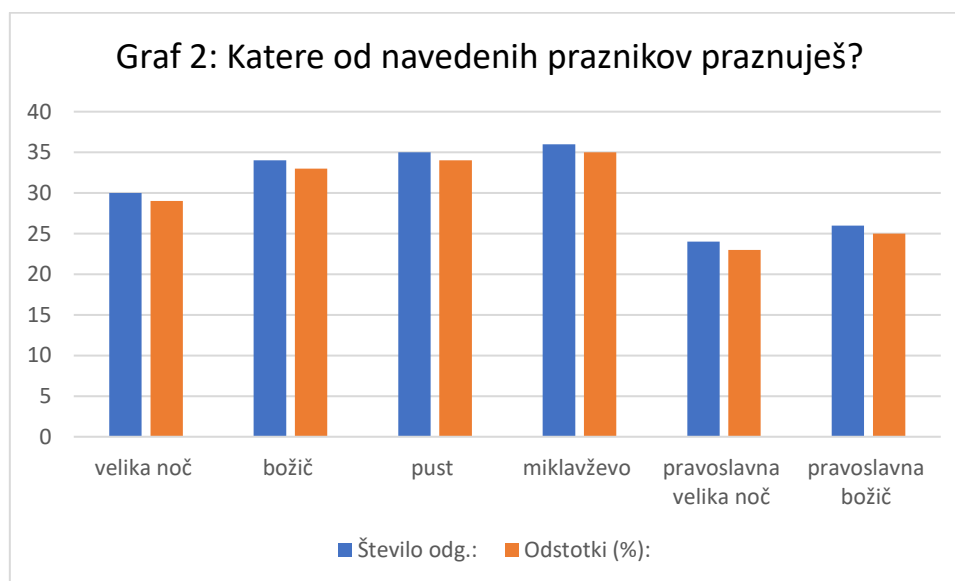

Ugotovili sva, da učenci zadnje triade naše šole menijo, da poznajo vse našete praznike, največ (skoraj 80 %) jih prepozna veliko noč in božič (v katoliškem in pravoslavnem okolju), nekoliko manj (70 %) pa pust in miklavževo.

2. vprašanje: Katere od navedenih praznikov praznuješ?

Tabela 2 : Odgovori na drugo vprašanje:

Praznik:	Število odg.:	Odstotki (%):
velika noč	30	29
božič	34	33
pust	35	34
miklavževo	36	35
pravoslavna velika noč	24	23
pravoslavna božič	26	25

Največ učencev praznuje božič in veliko noč, ki se bolj praznuje v katoliškem kot v pravoslavnem okolju. Sledita mu praznika miklavževo in pust, ki ga praznuje približno tretjina učencev.

VELIKA NOČ

3. vprašanje :

a) Kaj na posamezni praznik praznujemo/Česa se na ta dan spominjamo?

Tabela 3: Odgovori na vprašanje 3 a

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Vstajenje Jezusa.	22	20
Ne vem.	14	12,5
Jezusovo križanje.	5	4,5
Smrt Jezusa.	5	4,5
Niso odgovorili.	65	58,5

Več kot polovica učencev na to vprašanje ni odgovorila. Pravilen odgovor je napisala le petina učencev.

b) Kdaj ga praznujemo?

Tabela 4: Odgovor na vprašanje 3 b:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Spomladi	35	31,5
Marca.	8	7,3
Ne vem.	7	6,3
Jeseni.	1	0,9
40 dni po Jezusovi smrti.	1	0,9
Aprila.	29	26
31.12.	1	0,9
Spreminja se.	1	0,9
Po 40 dneh posta.	1	0,9
Niso odgovorili.	27	24,4

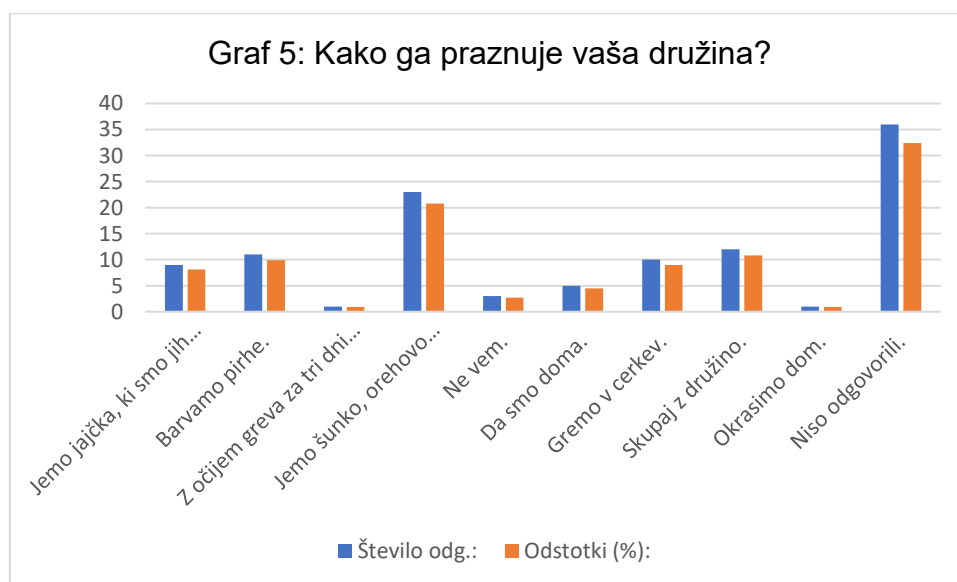
Tudi na to vprašanje skoraj četrtnina ni odgovorila. Odgovori tistih, ki so odgovorili na vprašanje, so bili pravilni. Izjemi sta odgovora 31. 12. in jeseni.

Nekaj učencev pa tudi ne ve, kdaj ta praznik praznujemo.

c) Kako ga praznuje vaša družina?

Tabela 5: Odgovori na vprašanje 3 c:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Jemo jajčka, ki smo jih »sekali«.	9	8,1
Barvamo pirhe.	11	9,9
Z očijem greva za tri dni v kočico z najinimi prijatelji.	1	0,9
Jemo šunko, orehovo potico, pirhe (velikonočni zajtrk).	23	20,8
Ne vem.	3	2,7
Da smo doma.	5	4,5
Gremo v cerkev.	10	9
Skupaj z družino.	12	10,8
Okrasimo dom.	1	0,9
Niso odgovorili.	36	32,4

Pri večini učencev, ki so odgovorila na vprašanje, za veliko noč pripravljajo in jedo velikonočni zajtrk. Malo jih gre tudi v cerkev, so z družino, okrasijo domove, barvajo pirhe in pojedjo jajca, ki so jih prej »sekali«. Deleži so tu manjši od 9 %.

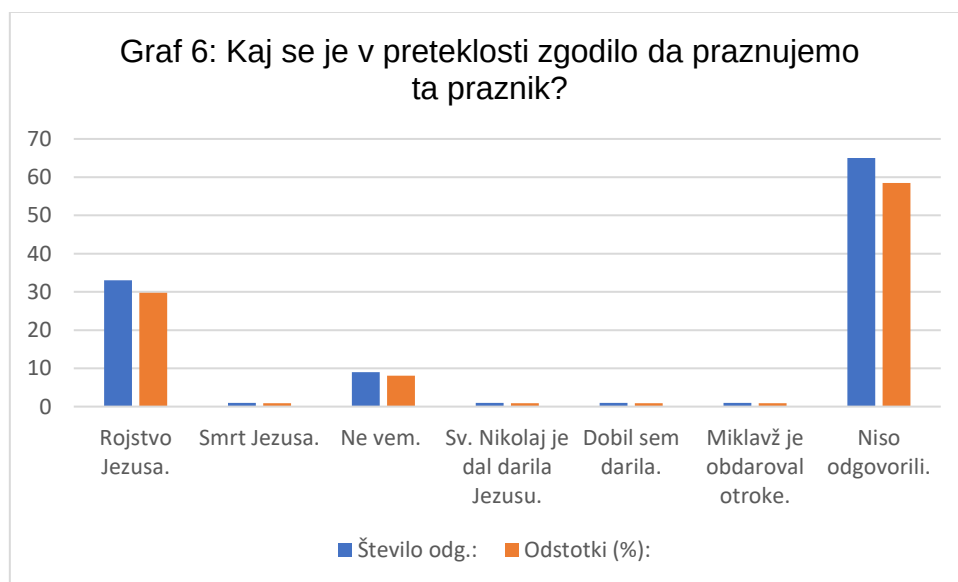
BOŽIČ

4. vprašanje:

a) Kaj se je v preteklosti zgodilo da praznujemo ta praznik?

Tabela 6: Odgovori na vprašanje 4 a:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Rojstvo Jezusa.	33	29,8
Smrt Jezusa.	1	0,9
Ne vem.	9	8,1
Sv. Nikolaj je dal darila Jezusu.	1	0,9
Dobil sem darila.	1	0,9
Miklavž je obdaroval otroke.	1	0,9
Niso odgovorili.	65	58,5

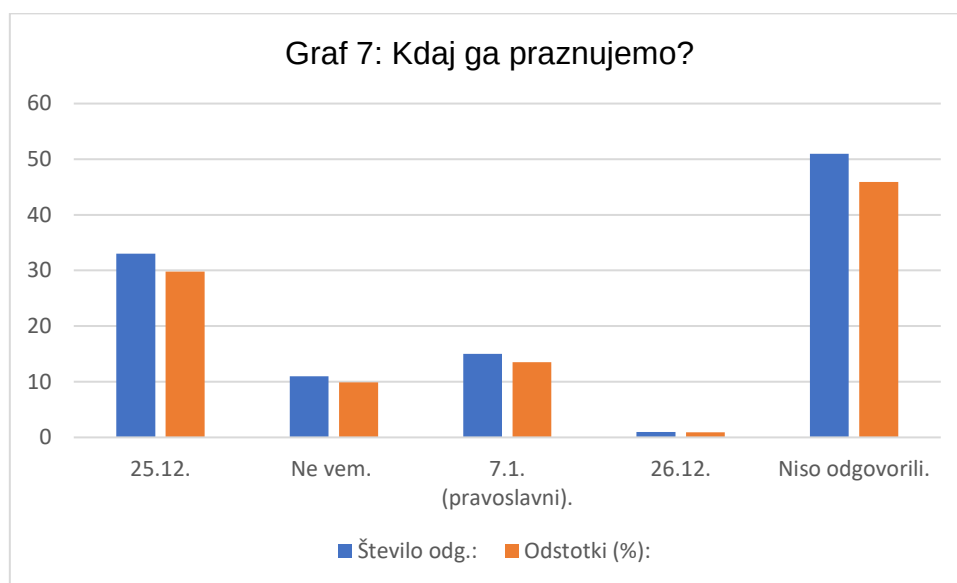
Na to vprašanje ni odgovorilo skoraj 60 % učencev. Ostali so večinoma napisali pravilen odgovor, da božič praznujemo zato, ker se je takrat rodil Jezus Kristus (približno 30 % vseh učencev). Nekateri pa ne vedo ali pa imajo zanimive odgovore,

kot so: smrt Jezusa, Miklavž je obdaroval otroke, sv. Nikolaj je dal darila Jezusu, dobil sem darila.

b) Kdaj ga praznujemo?

Tabela 7: Odgovori na vprašanje 4 b:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
25.12.	33	29,8
Ne vem.	11	9,9
7.1. (pravoslavni).	15	13,5
26.12.	1	0,9
Niso odgovorili.	51	45,9

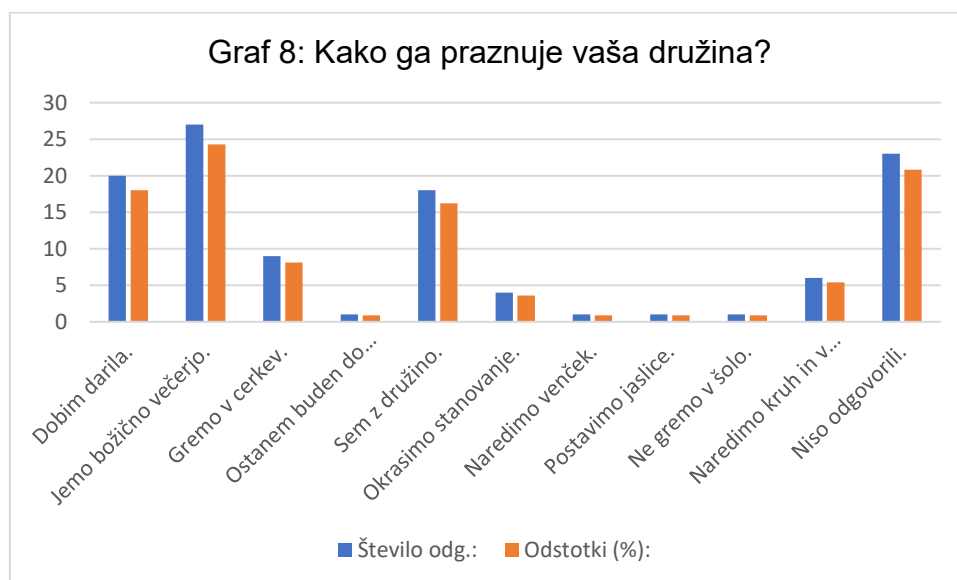

Večina učencev je pravilno odgovorila, da božič praznujemo 25.12., tisti, ki so pravoslavne vere, pa so napisali datum svojega praznovanja božiča, 7.1., nekaj učencev ne ve, kdaj ga praznujemo, eden pa je zgrešil datum in napisal 26.12.

c) Kako ga praznuje vaša družina?

Tabela 8: Odgovori na vprašanje 4 c:

Odgovori:	Število odp.:	Odstotki (%):
Dobim darila.	20	18
Jemo božično večerjo.	27	24,3
Gremo v cerkev.	9	8,1
Ostanem buden do polnoči.	1	0,9
Sem z družino.	18	16,2
Okrasimo stanovanje.	4	3,6
Naredimo venček.	1	0,9
Postavimo jaslice.	1	0,9
Ne gremo v šolo.	1	0,9
Naredimo kruh in v njem je kovanec, ta kruh potem razlomimo in kdor dobi denar ga obdrži.	6	5,4
Niso odgovorili.	23	20,8

Učenci so najpogosteje odgovarjali z odgovori kot so: jemo božično večerjo, smo z družino, dobimo darila (med 16 in 18 %). Nekateri naredijo jaslice in adventni venček

(manj kot odstotek). Manjši delež (5 %) pa je takšnih, ki so napisali, da naredijo kruh, v katerem je kovanec, ta kruh potem razlomijo, in kdor dobi denar, kovanec obdrži. Število neodgovorjenih je bilo pri tem vprašanju nižje kot pri ostalih vprašanjih..

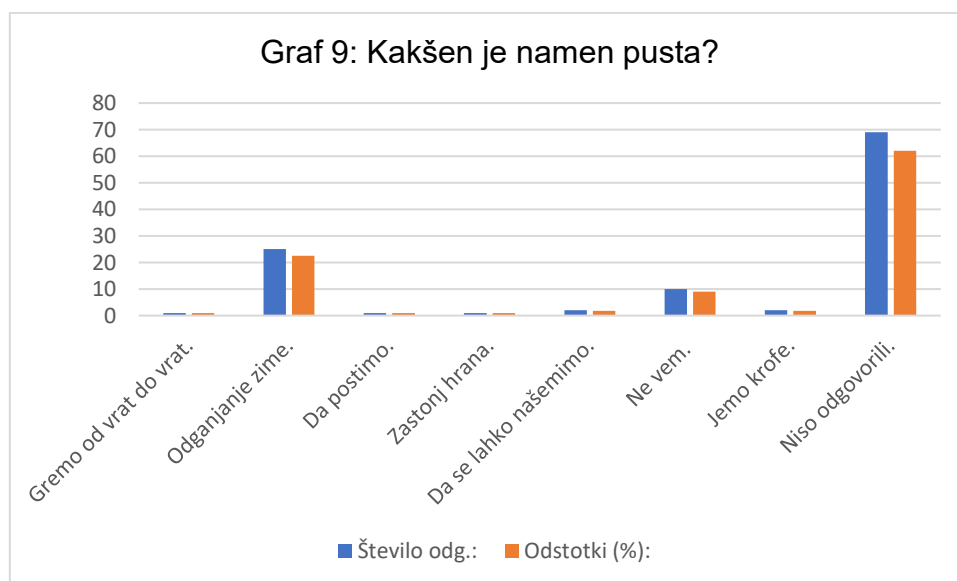
PUST

5. vprašanje:

a) Kakšen je namen pusta?

Tabela 9: Odgovor na vprašanje 5 a:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Gremo od vrat do vrat.	1	0,9
Odganjanje zime.	25	22,5
Da postimo.	1	0,9
Zastonj hrana.	1	0,9
Da se lahko našemimo.	2	1,8
Ne vem.	10	9
Jemo krofe.	2	1,8
Niso odgovorili.	69	62,1

Tudi na vprašanje, kakšen je namen pusta, veliko učencev ni odgovorilo (62 %). Med ostalimi odgovori prevladujejo pravilni.

Pri vprašanju je bil najpogostejši odgovor odganjanje zime, kar je odgovorila dobra petina učencev. Drugi najpogostejši je bil, da ne vedo, odgovorili pa so tudi, da je namen, da gredo od vrat do vrat, da se postijo, dobijo zastoj hrano, da se našemijo in da jedo krofe.

b) Kdaj se ga praznuje?

Tabela 10: Odgovor na vprašanje 5 b:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
sobota.	11	9,9
februar.	17	15,3
8. marec	2	1,8
torek	11	9,9
ponedeljek	2	1,8
Ne vem.	22	20
nedelja	2	1,8
Niso odgovorili.	44	39,6

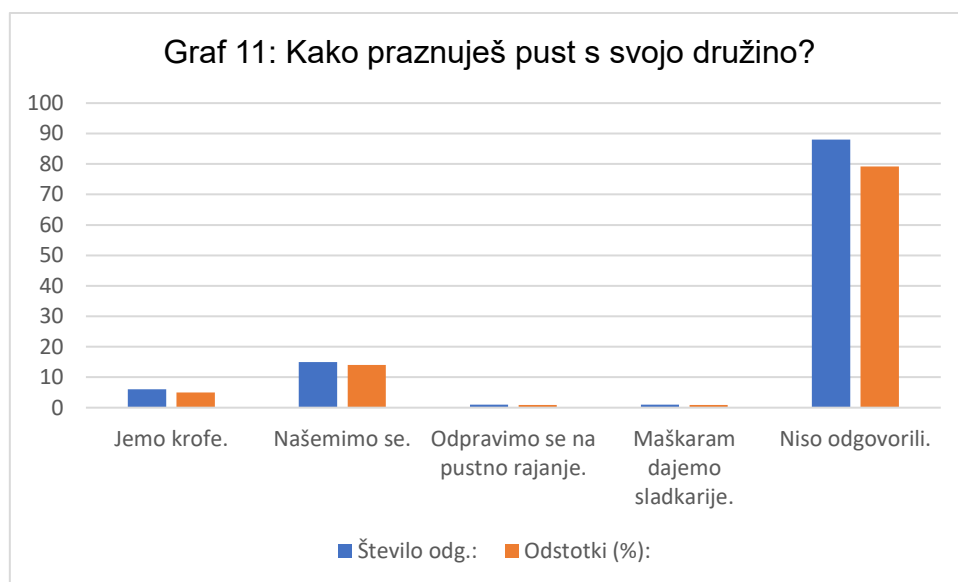

Največ učencev ne ve kdaj se praznuje pust (petina), 40 % pa jih na to vprašanje ni odgovorilo. Ostali odgovori so večinoma pravilni, malo več kot 5 % pa je nepravilnih.

c) Kako praznuješ pust s svojo družino?

Tabela 11: Odgovori na vprašanje 5 c:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Jemo krofe.	6	5
Našemimo se.	15	14
Odpravimo se na pustno rajanje.	1	0,9
Maškaram dajemo sladkarije.	1	0,9
Niso odgovorili.	88	79,2

Delež učencev, ki niso odgovorili na to vprašanje, je zelo velik, skoraj 80 %.

Večinski odgovor je bil, da se našemijo in tudi da jedo krofe, mnogi pa se odpravijo na pustno rajanje in maškaram dajejo sladkarije.

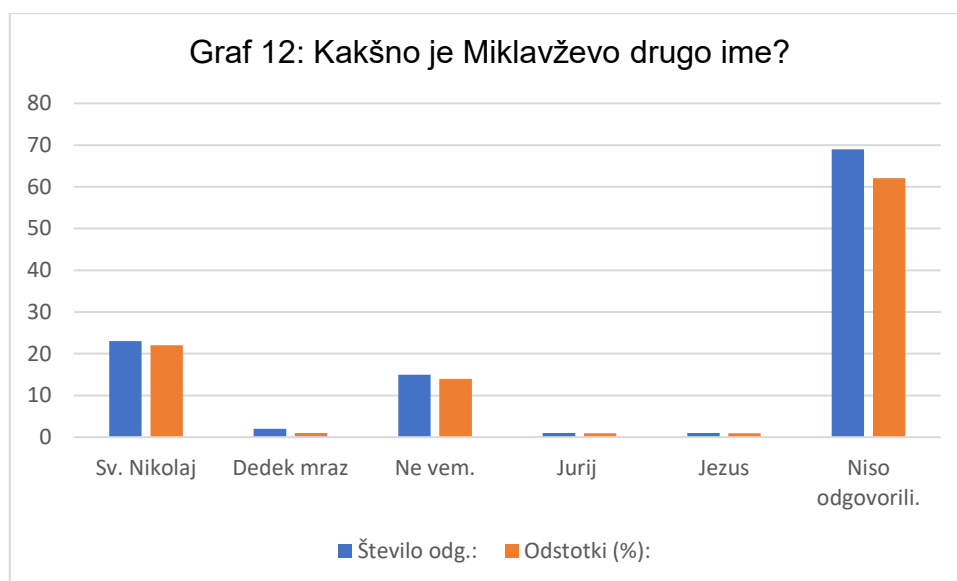
MIKLAVŽEVO

6. vprašanje:

a) Kakšno je Miklavževo drugo ime?

Tabela 12: Odgovori na vprašanje 6 a:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
Sv. Nikolaj	23	22
Dedek mraz	2	1
Ne vem.	15	14
Jurij	1	0,9
Jezus	1	0,9
Niso odgovorili.	69	62,1

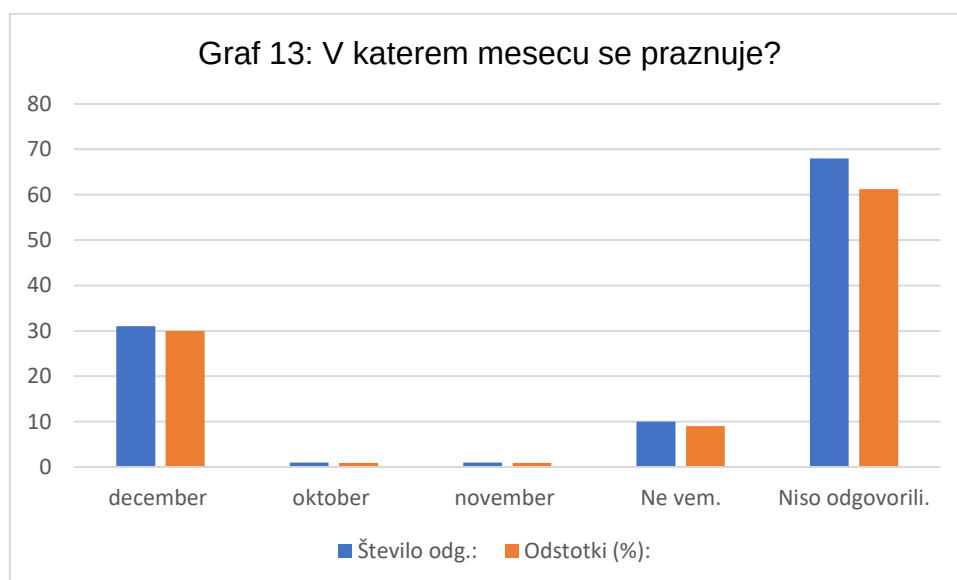

Tudi na vprašanje, kakšno je Miklavževo drugo ime, več kot dve tretjini učencev ni odgovorila. Med ostalimi odgovori prevladujejo pravilni, 9 % pa odgovora ne pozna. Peščica jih je odgovorila, da je njegovo drugo ime Dedek mraz, Jurij oziroma Jezus.

b) V katerem mesecu se praznuje?

Tabela 13: Odgovori na vprašanje 6 b:

Odgovori:	Število odg.:	Odstotki (%):
december	31	30
oktober	1	0,9
november	1	0,9
Ne vem.	10	9
Niso odgovorili.	68	61,2

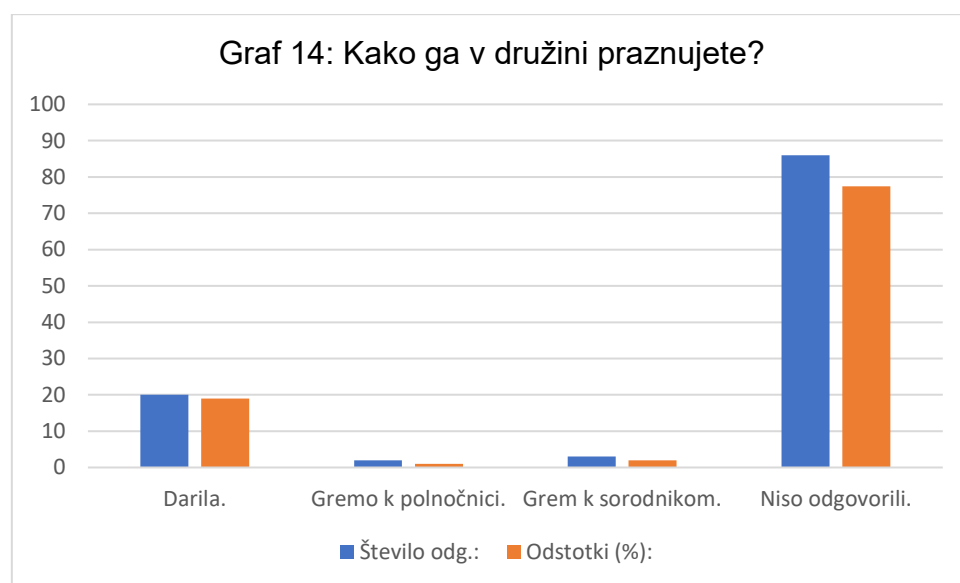

Več kot 60 % učencev na to vprašanje ni odgovorilo, med ostalimi pa prevladuje odgovor, da se praznuje decembra (30 %). Malo manj kot tretjina učencev odgovora ne pozna. Zelo redko pa so odgovorili, da se miklavžev praznuje oktobra ali novembra.

c) Kako ga v družini praznujete?

Tabela 14: Odgovori na vprašanje 6 c:

Odgovori.	Število odg.:	Odstotki (%):
Darila.	20	19
Gremo k polnočnici.	2	1
Grem k sorodnikom.	3	2
Niso odgovorili.	86	77,4

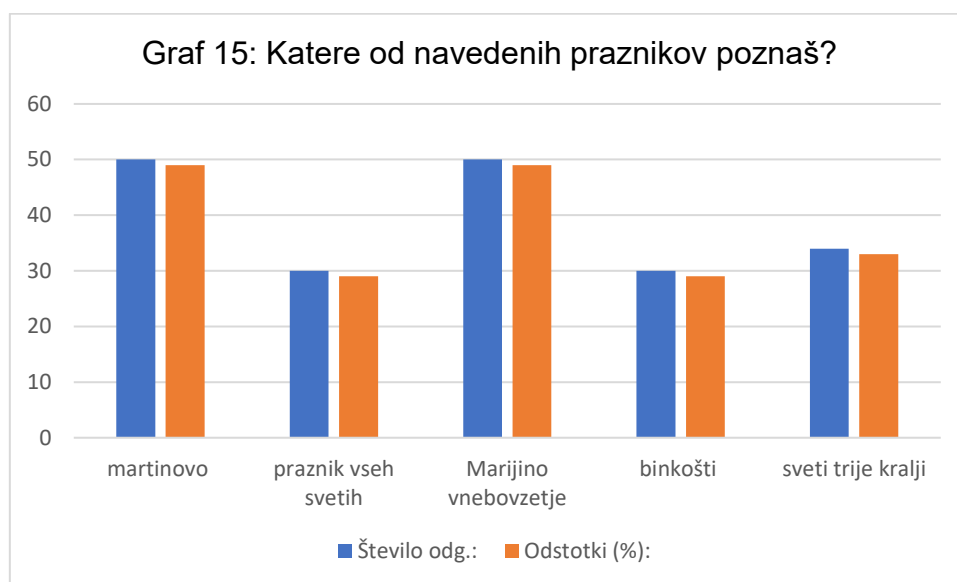

Skoraj vsi učenci za miklavževu dobijo darila. Velik je delež neodgovorjenih (77 %).

7. vprašanje: Katere od navedenih praznikov poznaš?

Tabela 15: Odgovori na sedmo vprašanje:

Odgovori.	Število odg.:	Odstotki (%):
martinovo	50	49
praznik vseh svetih	30	29
Marijino vnebovzetje	50	49
binkošti	30	29
sveti trije kralji	34	33

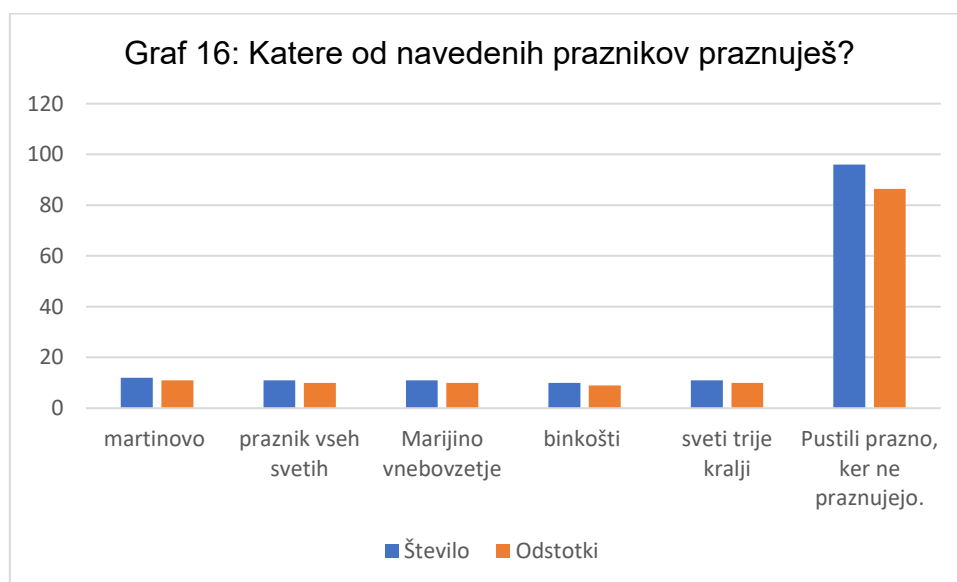

Približno polovica učencev pozna Marijino vnebovzetje in martinovo, nekoliko manj svete tri kralje (slaba tretjina), manj kot tretjina pa jih prepozna binkošti in praznik vseh svetih.

8. vprašanje: Katere od navedenih praznikov praznuješ?

Tabela 16: Odgovori na osmo vprašanje:

Odgovori:	Število	Odstotki
martinovo	12	11
praznik vseh svetih	11	10
Marijino vnebovzetje	11	10
binkošti	10	9
sveti trije kralji	11	10
Pustili prazno, ker ne praznujejo.	96	86,4

Velika večina zapisanih praznikov ne praznuje (86 %), preostale navedena pa le okoli 10 % učencev.

ANALIZA VPRAŠALNIKA

Ko sva obdelovali vprašalnik naju je presenetilo, da je velik del učence odgovorilo zgolj na prvi dve vprašanji, ki sta se nanašali na splošno poznavanje praznikov in informacijo o tem, katere praznujejo v krogu družine. Ostala vprašanja so ostala neodgovorjena. Sklepava da zato, ker na vprašanja niso znali odgovoriti, čeprav je obstajala možnost, da izberejo ne vem.

Na podlagi njihovih odgovorov sva prišli do zaključka, da največ učencev (več kot polovica) praznuje veliko noč in božič, ki sta največja praznika tako v katoliškem kot pravoslavnem svetu. Preostali (približno tretjina) pa praznujejo pust in miklavževo. Odgovori od tretjega vprašanja dalje pa kažejo na to, da učenci te praznike sicer praznujejo, a se ne zavedajo pomena in ozadja praznikov.

Na vprašanja, ki se nanašajo na vsebino in čas praznovanj, je odgovorilo malo učencev, le dobra petina, na nekatera zgolj četrtina učencev.

Če upoštevamo samo te odgovore, lahko zaključimo, da učenci najbolj poznajo veliko noč in božič. Vedo kdaj se praznujeta, zakaj, in tudi praznovanja so v skladu s tradicijo (jedo velikonočni zajtrk, malo jih gre k maši, delajo pirhe, so v krogu družine). Odgovori so pokazali, da je med učenci najbolj poznana velika noč, saj je delež neodgovorjenih le približno tretjina, ostali odgovori pa so pravi. Tu naju je pozitivno presenetilo, da se lepo ohranja tradicija »sekanja pirhov«.

Manj poznajo vsebino in ozadje božičnega praznovanja, čeprav velik delež učencev božič praznuje, večina celo v skladu s tradicijo. Dobrih 13 % učencev, ki so odgovorili na vprašanje, je zapisalo, da praznujejo pravoslavni božič.

Negativno naju je presenetilo, da tako malo učencev ve, kakšen je namen pusta in kdaj ga praznujemo. Našemi se jih malo, le 14 %. Slabo poznajo tudi miklavževo, zapisali so le, da takrat dobijo darila. Ker so tu tudi odgovori o polnočnici sklepava, da so ga zamenjali v božičem.

Ostale praznike (martinovo, praznik vseh svetih, binkošti, Marijino vnebovzetje, sveti trije kralji) praznuje in meni, da jih pozna le okoli 10 % učencev.

2. INTERVJU

Za intervju sva se odločili, ker sva želeli ugotoviti, kako je praznike praznovala generacija naših dedkov in babic, da bi lažje naredili primerjavo z današnjim časom.

Izvedli sva dva intervjuja, vsaka s svojo babico.

Oba intervjuja sva posneli in naredili zapis, ki sva ga dali v pregled in morebitne popravke.

2.1. PRVI INTERVJU

Intervjuvali sva gospo Marjeto Lesar, Tinkarino babico.

Potekal je 3. januarja preko telefonskega klica.

Vprašanje: Katere praznike (božič, veliko noč, miklavževo, pust, martinovo, binkošti, sv. trije kralji, Marijino vnebovzetje) ste praznovali?

Odgovor: Spomnim se da smo kot družina, ko sem bila otrok, najbolj praznovali krščanska praznika božič in veliko noč, spomnim se pa tudi da smo kot otroci odšli na pustno rajanje v dvorano, ki je bila temu namenjena. Praznovali smo pa seveda tudi miklavževo, ki nam je bilo za otroke zelo pomembno ko smo ga pričakovali. Za binkošti in Marijino vnebovzetje smo odšli samo k maši, nismo ju pa praznovali. Martinovo pri nas ni bilo poznano. Svete tri kralje pa smo samo omenjali in jih postavili k jaslicam.

Vprašanje: Kako ste praznovali praznike?

Odgovor:

Božič: Na božič smo 24.12. odšli k polnočnici, po njej pa nam je stara mama vedno skuhala čaj in nam ponudila potico. Po tem pa smo odšli spat in naslednji dan, če je bil praznik med tednom, smo odšli v šolo oziroma v službo, in potem ko smo prišli domov, smo jedli boljše kosilo kot običajno. Najbolj mi je bilo všeč, ko smo s kadilom naredili obhod po hiši in med tem molili. Stanovanje smo okrasili s pravo smrekico, ki je bila okoli en meter visoka. Na njej so bile prve lučke, ki nam jih je sosed naredil. Na njej so bili tudi bonboni in keksi. Pod njo pa so bile jaslice iz keramike, hiško za jaslice pa je naredil moj oče. Smreko in jaslice smo imeli postavljene do svečnice. Za božič se nismo obdarovali.

Velika noč: Odšli smo k maši in po njej imeli boljše kosilo kot po navadi. Delali smo tudi pisanke, v ponedeljek pa ni bilo velikonočnega ponedeljka ampak smo odšli

normalno v šole in službe. V soboto je bilo žegnanje in žegnane stvari so bile skromnejše kot danes. Imeli smo potico.

Miklavževo: Za miklavževo smo dobivali skromna darila, kot so štrikane nogavice, šal, kapa, suho sadje, pomaranče, včasih tudi kakšne lesene igrače, mikado ali domine. Spomnim pa se največjega darila za miklavževo, ki ga je dobil moj bratec in to so bile prve lego kocke in to je bilo vsem otrokom zanimiva igrača. Nismo pa, tako kot sedaj nekateri, pripravljali piškote in mleko za Miklavža. »Naštimali« smo peharje, v katere je Miklavž dal darila za nas. In pospravili smo celo stanovanje, da je bilo lepo, ko je prišel in smo mu s tem pokazali, da smo bili celo leto pridni.

Vprašanje: Kakšno se ti zdi, da je bilo bistvo praznikov?

Bistvo vseh praznikov pa je bilo, da se družina zbere. Ker je bila včasih Cerkev ločena od države, so bili prazniki skoraj prepovedani, zato smo jih praznovali tako rečeno naskrivaj.

ANALIZA INTERVJUJA:

Iz povedana je mogoče razbrati, da je bilo včasih bistvo praznikov, da se je zbrala cela družina. Pomembna sta bila predvsem božič in velika noč, praznovali pa so tudi miklavževo in pust. V Zagorju niso praznovali martinovega, za binkošti in Marijino vnebovzetje pa so šli le k maši. Včasih so morali iti naslednji dan takoj v službe ali šolo ali pa so bili celo na dan praznika v šoli in so odšli šele zvečer k maši.

Prostih dni za te praznike ni bilo.

Na praznike ni bilo obdarovanja razen za miklavževo, so bila pa ta darila zelo skromna, a uporabna (rokavice, šali, lesene igrače).

Ob božiču se torej niso obdarovali, so pa postavilo božično smrečico, a s skromnejšimi okraski (bonbon, piškoti).

2.2. DRUGI INTERVJU

Intervjuvali sva Marijo Čuček, Vitino babico. Potekal je 18. februarja, pri njej doma.

Vprašanje: Katere praznike (božič, veliko noč, miklavževo, pust, martinovo, binkošti, sv. trije kralji, Marijino vnebovzetje) ste praznovali?

Odgovor: Najbolj smo praznovali božič in veliko noč. Praznovali smo tudi miklavževo in pust. Martinovega, binkošti, svetih treh kraljev in Marijinega vnebovzeta pa nismo praznovali.

Vprašanje: Kako ste praznovali praznike?

Božič:

Začeli smo ga praznovati že en teden prej, ker se je morala cela hiša očistiti; vsa okna počistiti, vse zavese oprati. Nekaj dni prej smo pekli piškote, en dan pred božičem smo pekli potico, na Sveti večer smo popoldan zakurili v eni sobi lončeno peč in smo cel popoldan postavljali jaslice in krasili smreko. Na smreko smo dali tudi bonbone, ki so bili zaviti v papirčke in spekli smo piškote, ki so imeli v sredini luknjo, da smo jih lahko zavezali, ker nismo imeli dovolj okraskov za smreko. Na Sveti večer smo imeli večerjo in potem smo čisto vsi šli k polnočnici – veljala je za mašo za naslednji dan, ker smo morali vsi v šolo in v službo. Pred božičem smo vsi šli k sveti spovedi, da smo lahko prejeli obhajilo.

Velika noč:

Začeli smo jo praznovati en dan prej, ker se je prav tako moralo vse počistiti. Takrat smo pekli samo potico in pa beli mlečni kruh, tako, da smo potem na veliko soboto nesli veliko košaro k žegnu. V košaři je bilo ogromno jajc, kruh, potica in vse kar se nosi tudi danes. Dali smo tudi kos črnega kruha, glede na to, koliko smo imeli živine, ker mi smo se ukvarjali z mlekom in smo imeli krave in potem, ko smo mi imeli slavnostni zajtrk, so tudi krave dobile vsaka po en kos blagoslovljenega kruha. Pirhe smo barvali z barvicamj, ki smo jih imeli za šolo.

V nedeljo zjutraj smo šli vsi k maši in potem smo imeli slavnosti zajtrk. Po kosilu, ne glede na datum smo se lahko sezuli in šli po travi bosj, ker so na veliko soboto, ko so se blagoslovile jedi rekli, da je blagoslovljena tudi zemlja in smo lahko po njej hodili bosj.

Na veliko soboto je ata vzel je blagoslovljeno vodo in vse prostore po hiši blagoslovil. Kadili pa pri nas nismo.

Pust:

Za pust smo pekli krofe in zvečer je bila bogata večerja.

Ata je želel imeti hren in meso in veliko dobrot ker je bil naslednji dan post.

Miklavževo:

Pričakovali smo Miklavža in se pripravljali, da bomo molili, ampak ni nikoli prišel v hišo. Parkeljni so samo potrkali z verigo in potem smo zjutraj našli nastavljeno pomaračo, krlje suhih jabolk, sliv...

Vprašanje: Kakšno se ti zdi, da je bilo bistvo praznikov?

Bistvo je bilo, da smo za vse te praznike odšli k sveti spovedi, obhajilu in k maši, ter da se je cela družina zbrala.

ANALIZA INTERVJUJA:

Ugotovila sem, da so v babičini družini imeli zelo spoštljiv odnos do praznikov in so v veliki meri spoštovali tradicijo. Praznovali so božič, veliko noč, prav tako miklavževo in pust. Hišo so pred največjima praznikoma očistili, pekli potico, druge praznične jedi, piškote za okraševanje smrečice pred božičem. Za božič so postavili jaslice in niso dobivali daril, kakor je to v navadi danes. Ohranjali so navado blagoslova hiše in zemlje ob veliki noči, ne pa tudi kadila. Žegnane hrane so bile deležne tudi živali. Otroci so se veselili tudi Miklavža, a v pehar, ki so ga pripravili, so dobili skromna darila, večinoma suho sadje, kar so imeli doma. Na obhodu po vasi v hišo ni prišel, čeprav so ga otroci verjetno v strahu pričakovali, je pa parkelj po vratih zarožljaj z verigo, da jih je prestrašil.

Bistvo praznikov je bilo v preživljanju časa z družino ter v zapolnitvi življenja z vero, saj so odšli k sveti spovedi, obhajilu in k maši.

Prazniki niso bili dela prosti dnevi.

3. PRAZNOVANJE V NAJINIH DRUŽINAH

V tem delu sva povzeli in zapisali, kako najini družini praznujeta praznike, omenjene v tej nalogi.

VELIKA NOČ

Velika noč je praznik, ki nima določenega datuma, ampak se ravna po Luni. Je najpomembnejši krščanski praznik, saj se takrat spominjamo Jezusovega vstajenja od mrtvih. Na ta praznik se začnemo pripravljati 40 dni pred velikonočnim tridnevjem. Tem pripravam rečemo post. V času posta se odpovemo nečemu kar imamo radi. Vsak petek med postom pa naj ne bi jedli mesa.

VELIKONOČNO TRIDNEVJE

Velikonočno tridnevje sestavljajo velikonočni četrtek, petek in sobota po kateri pride velika noč, ki je na nedeljo. Po njej imamo še velikonočni ponedeljek.

Na velikonočni petek se ob 15.00 spomnimo na Jezusovo trpljenje in smrt, to uprizorimo s pasijonom.

Na velikonočno soboto pripravimo raznorazne dobrote:

- šunka: predstavlja Jezusovo telo;
- pirhi (rdeče obarvana jajca): predstavljajo Jezusovo kri;
- hren: predstavlja Jezusovo trpljenje in simbolizira žeblje;
- kruh in potica: predstavljata Jezusovo trnjevo krono.

Popoldne odidemo k maši, kamor prinesemo v pleteni košari dobrote, ki smo jih napekli. Duhovnik jih blagoslovi.

Na veliko noč odidemo zjutraj k maši, nato pa blagoslovljene jedi pojemo.

BOŽIČ (25. december)

Božič praznujemo kot spomin na Jezusovo rojstvo. Zato je za nas ta praznik tako pomemben. Štiri tedne pred božičem (štiri adventne nedelje) se začnemo pripravljati na ta veliki praznik tako, da izdelamo božični venec na katerem so štiri sveče. Vsako nedeljo prižgemo eno več tako, da so na božič prižgane vse svečke. Devet dni pred Božičem pa obiskujemo devetdnevnic, to so kratke maše na katerih se vsak dan berejo zgodbe. Poleg venca postavimo tudi jaslice, ki so postavljene pod lepo okrašenim božičnim drevescem in uprizarjajo Kristusovo rojstvo. Jezusa k jaslicam dodamo na božični večer, ki je večer pred božičem. Takrat skupaj z družino pripravimo večerjo. Ko večerjo pojemo, gremo k polnočnici (maša), ki je ob polnoči.

Pred večjimi prazniki, kot sta velika noč in božič, je priporočljivo oziroma skoraj obvezno, da se gre k spovedi (obred v katoliški cerkvi, pri katerem vernik pove svoje grehe duhovniku in jih obžaluje z namenom, da pridobi odvezo).

SVETI TRIJE KRALJI (6. januar)

Trije kralji so slišali, da se je rodil Božji sin. Odločili so se, da mu bodo odnesli darove in se na svojih kamelah odpravili na dolgo potovanje. Na poti so prišli do mesta, kjer jim je kralj naročil naj mu pridejo povedati kje je Jezus, saj bi mu tudi on rad odnesel

darove, ampak je naklepal nekaj slabega. Ko so ti prišli do Kristusa so mu podarili vsak po en dar. Nazaj grede so odšli po drugi poti, da nebi srečali tistega kralja. Sedaj pa se 6. januarja trije otroci v župniji oblečejo v sv. Tri kralje in odidejo po vasi, kjer zbirajo denar za župnijo, Karitas... Tudi v najini župniji je tako.

MIKLAVŽEVO (6. december)

Miklavževanje je otroški verski praznik. To je god svetnika in škofa sv. Nikolaja. Na ta dan naj bi v preteklosti prišel sv. Nikolaj in obdaril revne, sedaj pa se tako obdarja otroke.

Že kakšen mesec prej napišemo pismo Miklavžu z našimi željami. Pri nas doma na tisti dan, ko potem pride ponoči Miklavž vse pospravimo in poskušamo biti cel dan pridni. Pečemo tudi piškote, ki jih zvečer poleg mleka nastavimo na mizo za Miklavža; da si pri nas lahko odpočije od dolge poti, za njim in da si nabere novih moči za dolgo pot naprej. Zvečer gremo čim hitreje spat, da čim prej pride. Naslednji dan se zgodaj zjutraj zbudimo in se v pižamah skupaj odpravimo v jedilnico, kjer nas čaka miza polna daril.

BINKOŠTI (v nedeljo sedem tednov po veliki noči)

Pri nama doma gremo samo k maši tako kot vsako nedeljo, ni pa večjega praznovanja.

DAN VSEH SVETIH/ SPOMINA NA MRTVE (1. november)

Takrat z družino obiščemo čim več grobov naših pokojnih bližnjih, na katerih prižgemo sveče in zmolimo.

RAZPRAVA

V raziskovalni nalogi sva odkrivali poznavanje praznikov, ki ju v najinih krščanskih družinah večinoma praznujemo. Zanimalo naju je predvsem, katere praznike najini vrstniki praznujejo, kako jih praznujejo in koliko o njih vedo. Da bi odgovorili na zastavljena vprašanja, sva izvedli dva anketna vprašalnika med svojimi vrstniki, intervjuvali svoji babici in napisali, kako najini družini praznujeta izbrane praznike. Prebrana literatura in ostali viri so nama, skupaj z omenjenim, pomagali tudi pri preverjanju hipotez. Prišli sva do naslednjih ugotovitev:

Hipoteza 1: Vsi praznujemo praznike iz določenih razlogov. Hipoteza 1 je POTRJENA. To hipotezo sva dokazali tako, da sva v anketi zastavili vprašanje, zakaj se jim zdi potrebno obeleževati/praznovati praznike. Odgovori na to so bili zelo raznoliki. Skupni odgovori so bili, da zato, da se podružimo z družino, obeležimo posebne dneve ter da jih ne pozabimo. To hipotezo sva postavili, zato ker naju je zanimalo, iz kakšnih razlogov učenci praznujejo praznike.

Hipoteza 2: Vsak ima svojo tradicijo, kako praznuje praznike. Hipoteza 2 je POTRJENA. To hipotezo sva dokazali tako, da sva v anketi zastavili vprašanje, kako praznujejo praznike s svojo družino. Podobno vprašanje sva postavili še štiri krat za veliko noč, božič, pust in miklavževo. Povsod se je izkazalo, da jih učenci praznujejo na različne načine. Veseli sva bili odgovora, da doma za veliko noč »sekajo« jajca, saj se na ta način ohranja tradicija. Ob tem sva se naučili tudi nekaj novega, recimo da ponekod (pravoslavci) za božič naredijo kruh, v katerega dajo kovanec, ta kruh potem razdelijo in kdor dobi ta kovanec, ga obdrži. Nekateri pravijo da ima tisti srečo, spet drugi pa, da bo tisto leto zelo bogat. To hipotezo sva si postavili zato, ker naju je zanimalo na kakšne načine učenci praznujejo praznike. Vedeli pa sva, da jih na različne načine že zaradi različnih veroizpovedi, a hkrati sva odkrili tudi podobnosti (barvanje pirhov, velikonočni zajtrk, odhod k polnočnici).

Hipoteza 3: Praznovanja danes se razlikujejo od praznovanj v preteklosti.

Hipoteza 3 je POTRJENA. To hipotezo sva dokazali z vprašanjem v intervjuju, ki se je glasil: »Kako ste praznovali praznike?«. Vse, kar sta gospe povedali o praznovanju nekoč, naju je presenetilo, saj se je praznovanje tekom desetletij tako zelo

spremenilo. Najbolj naju je presenetil odgovor, da na praznike ni bilo prostih dni, ampak so na ta dan morali oditi v šolo in službe. Zanimivo pa nama je bilo, da na smreko niso obešali okraskov temveč bonbone in piškote. Najmanj naju je presenetilo to, da so bila včasih darila skromnejša od današnjih. To hipotezo sva si postavili, zato ker naju je zanimalo, kako so včasih praznovali praznike, predvidevali sva namreč, da se je način praznovanja v današnjem času spremenil.

Hipoteza 4: Učenci ne poznajo pomena praznikov. Hipoteza 4 je POTRJENA.

Dokazali sva jo tako, da sva jim postavili vprašanja, povezana s pomenom različnih praznikov, pri čemer je bil zelo pogost odgovor ne vem, več kot polovica učencev pa na ta vprašanja sploh ni odgovorila. Hipotezo sva si postavili, zato, ker ko smo se v šoli kdaj pogovarjali, kako so praznovali praznik, so rekli, da so dobili najrazličnejša darila. Nama pa se je zdelo to popolnoma zgrešeno, nato pa ko sva jih vprašali tudi, ali sploh vejo zakaj imamo ta praznik, so nama odgovorili, da takrat dobijo darila ali pa nama na vprašanje sploh niso znali odgovoriti. To so z odgovori tudi dokazali.

Hipoteza 5: Med najinimi vrstniki so priljubljeni različni prazniki, predvsem zaradi različnih verskih prepričanj. Hipoteza 5 je POTRJENA.

Dokazali sva jo z vprašanjem v anketi, katere praznike praznujejo. Odgovori na to vprašanje so bili zelo različni, najbolj pogosta sta bila odgovora božič in novo leto. V odgovorih, ki sva jih dobili pa je bilo tudi veliko tujih praznikov oziroma praznikov drugih veroizpovedi. Kot na primer bajram, ramazan, pravoslavni božič in velika noč. To hipotezo sva si postavili, zato ker veva, da je na naši šoli veliko učencev različnih veroizpovedi in zato naju je zanimalo, katere praznike praznujejo najini vrstniki.

ZAKLJUČEK

Za raziskovalno nalogo sva izvedeli pri prijateljih, ki so jih že delali. Zdelo se nama je zanimivo, zato sva se odločili, da bova še sami poskusili. Najprej sva morali izbrati temo. Imeli sva kar nekaj predlogov, ampak je potem prevladalo zanimanje za praznike in praznovanja med najinimi vrstniki. Podali sva se na dolgo pot, zastavili sva si nekaj hipotez, nato pa začeli zbirati informacije. Prebirali sva najrazličnejše vire in literaturo o praznikih, intervjuvali sva najini babici, anketirali sošolce in izsledke uredili v tej raziskovalni nalogi. Ugotovili sva, da so najina predvidevanja o praznovanju praznikov najinih sošolcev pravilna. Veseli sva, da sva lahko to dokazali. Ta naloga zajema vse, kar naju je na začetku zanimalo, zato ob zaključku naloge nobeno vprašanje ne ostaja odprto.

Meniva, da se je pomen praznovanja naših praznikov skozi leta izgubil, ker starejši ljudje niso prenesli pomena praznikov na otroke. Eden izmed razlogov pa je tudi to, da so k nam začeli prihajati tudi prazniki iz tujih dežel (npr. noč čarovnic, valentinovo, idr.). Ti novi prazniki, ki imajo svoj pomen, so zamenjali praznike, ki smo jih praznovali nekoč.

Najino mnenje je, da če bi bolj ozaveščali praznike, kot to počnemo z državnimi prazniki na različnih proslavah, bi otroci morda bolje poznali pravi pomen praznikov in se lažje zavedali njihove pomembnosti, saj so del naše dediščine.

SEZNAM VIROV IN LITERATURE

SPLETNI VIRI:

- Facebook. Pokrajinski muzej Celje. Dostopno na URL naslovu:
<https://www.facebook.com/PokrajinskiMuzejCelje/videos/v-ljudskem-izro%C4%8Dilu-so-se-sveti-trije-kralji-ga%C5%A1per-melhior-in-bolte%C5%BEar-po-evang/1724122574307017/>
- Glasilo šentpeterske župnije v Ljubljani, Binkošti Dostopno na URL naslovu:
http://www.sveti-peter.si/attachments/article/77/e-Zvon_april%202019.pdf
- Malovrh, Sonja, Priprave na božič. Pdf. Dostopno na URL naslovu:
https://www.ckv.si/f/docs/Preberite_se/Priprave_na_bozic.docx
- RTV SLO. Miklavževanje. Dostopno na URL naslovu:
<https://www.rtv slo.si/enostavno/spoznajmo-slovenijo/miklavzevanje/603833>
- Wikipedija. Binkošti. Dostopno na URL naslovu:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Binko%C5%A1ti>
- Wikipedija. Marijino vnebovzetje. Dostopno na URL naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Marijino_vnebovzetje
- Wikipedija. Miklavževanje. Dostopno na URL naslovu:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Miklav%C5%BEevanje>
- Wikipedija. Velika noč. Dostopno na URL naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Velika_no%C4%8D
- Wikipedij. Vsi svet. Dostopno na URL naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Vsi_sveti

LITERATURA:

- Ovsec, J. Damjan: Velika knjiga o praznikih: praznovanja na Slovenskem in po svetu. Ljubljana: Domus, 1992
- Kuret, Niko. Praznično leto Slovencev. Prva knjiga. Ljubljana: Družina, 1988

PRILOGE

PRILOGA 1

ANKETA – prvi del

Sva učenki osmega razreda in delava raziskovalno nalogo o praznikih. Zanje potrebujeva tvojo pomoč, zato te prosiva, da izpolniš anketo. Anketa je anonimna! Za sodelovanje se ti zahvaljujema.

Osnovni podatki

Razred: 7. 8. 9.

NAVODILO: Obkroži odgovore, ki držijo zate. **Izberi enega ali dva odgovora.**

1. ZAKAJ IMAMO IN PRAZNUJEMO PRAZNKE?

- A Da obeležimo posebne dneve.
 - B Da dobimo darila.
 - C Da preživimo čas z družino.
 - D Da ne gremo v šolo.
 - E Da se najemo prazničnih dobrot.
 - F Da si vzamemo čas za počitek.
 - G Drugo:
-

2. NA KAKŠNE NAČINE PRAZNUJEŠ PRAZNIKE S SVOJO DRUŽINO?

- A Večino časa preživim doma z družino (igre, sprehodi, ustvarjanje ...).
- B Se učim za šolo.
- C Gledam televizijo.
- D Grem na počitnice ali potovanje (toplice, k sorodnikom, v drugo državo, na morje...).

E Grem v cerkev.

F Drugo: _____

NAVODILO:

3. KATERE PRANIKE PRAZNUJEŠ TI? (državne, verske...) Napiši jih. Če ti zmanjka prostora, jih dopiši.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

4. ZAKAJ JE PO TVOJEM MNENJU POTREBNO OBELEŽEVATI / PRAZNOVATI PRAZNIKE?

PRILOGA 2:

ANKETA - drugi del

Razred: 7. 8. 9.

Navodilo:

V polja tabele **naredi X** če praznik poznaš, če ga praznuješ ga označi še drugič. Če pa ne, pusti prazno.

	POZNAM	PRAZNUJEM	KATOLIŠKI PRAVOSLAVNI (napiši začetno črko, K ali P)
velika noč			
božič			
pust			
miklavževo			

Navodilo:

Če si na prvem označil da ga poznaš oziroma praznuješ, prosim odgovori na vprašanja.

a) Kaj se je v preteklosti zgodilo, da sedaj praznujemo ta praznik?

b) Kdaj ga praznujemo? (letni čas in mesec)

c) Kako ga praznuje vaša družina? **(odgovoriš, če si v tabeli to označil)**

a) Kaj se je v preteklosti zgodilo da sedaj praznujemo ta praznik?

b) Kdaj ga praznujemo? (datum)

c) Kako praznuje vaša družina? **(odgovoriš, če si v tabeli to označil)**

a) Kakšen je namen pusta?

b) Kdaj se ga praznuje?

c) Kako ga praznuješ s svojo družino? **(odgovoriš, če si v tabeli to označil)**

MIKLAVŽEVO

a) Kakšno je Miklavževo drugo ime?

b) V katerem mesecu se praznuje?

c) Kako ga v družini praznujete? (*odgovoriš, če si v tabeli to označil*)

Navodilo:

Če praznik poznaš, v tabeli označi z X, če ga praznuješ, ga označi še drugič, če ne, pusti prazno.

	POZNAM	PRAZNUJEM
martinovo		
praznik vseh svetih		
Marijino vnebovzetje		
binkošti		
sveti trije kralji		